

**MART 2016 - EKİM 2016 TARİHLERİ ARASINDA ANAYASA
MAHKEMESİ TARAFINDAN VERİLEN NORM DENETİMİ
KARARLARININ ÖZET BİLANÇOSU**

*(THE BRIEF STATEMENT OF THE JUDGEMENTS OF CONSTITUTIONALITY
REVIEW GIVEN BY CONSTITUTIONAL COURT OF TURKEY BETWEEN THE
DATES OF MARCH 2016 - OCTOBER 2016)*

Pınar Dikmen*
N. Betül Yağcı**
Ömer E. Egeliği***

Türkiye Anayasa Mahkemesi'nin Mart 2016 – Ekim 2016 tarihleri arasında verdiği elli sekiz norm denetimi kararı arasında, red kararları çoğunluğu oluşturmaktadır. İptal kararlarında ise itiraz edilen normlardan dördü; Anayasa'nın 91. maddesine (Kanun Hükmünde Kararname Çıkarma Yetkisi Verme), üçü Anayasa'nın 2. maddesine (Cumhuriyetin Nitelikleri), biri Anayasa'nın 46. maddesine (Kamulaştırma), bir diğeri ise Anayasa'nın 135. maddesine (Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları) aykırı bulunmuştur.

Among the fifty-eight Judgements of Constitutionality Review that are given by the Constitutional Court of Turkey, between the dates of March 2016 – October 2016, decisions of rejection constitute majority. In the annulment decisions, it is established that four norms that are objected, are contrary to the Article 91 of the Constitution (Authorization to Issue Decrees Having the Force of Law) three of them are contrary to the Article 2 of the Constitution (Characteristics of the Republic), one of them is contrary to the Article 46 of the Constitution (Expropriation), and one of them is contrary to the Article 135 of the Constitution (Professional Organizations Having the Characteristics of Public Institutions).

* Ar. Gör. , Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı.

** Ar. Gör. , Doğuş Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı.

*** Ar. Gör. , Türk – Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı.

I. SOMUT NORM DENETİMİ (İTİRAZ YOLU)

1. KARAR TARİHİ: 16.03.2016 (Esas Sayısı: 2015/2, Karar Sayısı: 2016/19, R.G. Tarih – Sayısı: 15.04.2016-29685)¹

MÜLKİYET HAKKI (ANAYASA’NIN 35. MADDESİ), KAMULAŞTIRMA (ANAYASA’NIN 46. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Nizip 1. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının, Anayasa'nın 35. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Başvuru konusu olayda davalılara ait arazi üzerinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne (DSİ) daimî irtifak hakkı tesis edilmiş ardından irtifak hakkı tesis bedelinin tespiti, taşınmazın DSİ adına tapuya kesin tescili ve daimî irtifak hakkı kurulması için bir dava açılmıştır. Davaya uygulanacak itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırılık iddiasını ciddi bulan Mahkeme, iptali için başvurmuştur. Başvuruda idare lehine irtifak hakkı tanıyan kuralın amacı dışında kullanıldığı, tesis edilen irtifak hakkı süresinin 99 yıl olmasının oldukça uzun olduğu ve bunun Anayasa'nın 35. maddesinde yer alan mülkiyet hakkına aykırı olduğu iddia edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi esasa ilişkin incelemesini 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*belirli kesimi*" ibaresi yönünden yapmıştır.

Anayasa Mahkemesi, Anayasa uyarınca mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceğini ve kanun koyucunun kamu yararını gözeterek ve ölçülülük ilkesine uygun olarak, kamulaştırma yoluyla idari irtifak tesisi konusunda takdir yetkisine sahip olduğunu belirtmiştir. Öte yandan Mahkemeye göre Anayasa'nın 46. maddesinde devlet ve kamu tüzelkişilerinin, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkili oldukları belirtildiğini ifade ederek, mülkiyet hakkına getirilen ve itiraza konu sınırlamanın doğrudan doğruya Anayasa'dan kaynaklan-

¹ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/u1TrIC>, (e.t. 19.12.2016)

dığını belirtmiştir. Bir başka ifade ile Anayasa'nın başka bir maddesi, Anayasa'da yer alan bir hakkın sınırını oluşturabilmektedir.

Bu nedenlerle itiraz konusu kural Anayasa'ya aykırılık teşkil etmemektedir.

2. KARAR TARİHİ: 16.03.2016 (Esas Sayısı: 2015/67, Karar Sayısı: 2016/21, R.G. Tarih – Sayısı: 15.04.2016-29685)²

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ), KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK (ANAYASA'NIN 10. MADDESİ), SOSYAL GÜVENLİK HAKKI (ANAYASA'NIN 60. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 8.3.1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu'nun 74. maddesine, 27.5.2007 tarihli ve 5673 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen yedinci fıkrada yer alan ".kısa ve uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmazlar." ibaresinin Anayasa'nın 2., 10. ve 60. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraz başvurusuna konu olan olayda geçici köy korucusu olarak görev yapan davacı, sigorta primlerinin yatırılması ve sosyal güvencesinin sağlanmasına yönelik talepte bulunup bu talebi reddedilince söz konusu işlemin iptali için dava açmıştır. Davada bahsi geçen kuralın Anayasa'ya aykırılığı ciddi bulunarak kural Anayasa Mahkemesi'nin önünde gelmiştir. Başvuru kararında; geçici köy korularının kamu hizmeti ifa ettikleri, bu hizmet bakımından geçici köy korucuları ile köy korucuları ve benzer statüdeki güvenlik görevlileri arasında bir fark bulunmadığı bununla birlikte itiraz edilen kural sebebi ile geçici köy korucusu olarak çalıştırılanların köy korucularından farklı bir biçimde kısa ve uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmayacaklarının öngörüldüğü ve bu durumun Anayasa'nın 2., 10. ve 60. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 60. maddesinde yer alan sosyal güvenlik hakkının tüm bireylerin aynı sosyal güvenlik düzenlemelerine tâbi kılınmasını gerektirmediğini, kanunla kimi durumlarda sosyal gü-

² İnternet Erişimi: <http://goo.gl/x07U8I>, (e.t. 19.12.16)

vencelere ilişkin özel düzenlemeler de öngörülebileceğini ifade etmiştir. Bu bağlamda geçici köy koruculuğunun hizmetlerinin farklı özelliği nedeniyle özel sosyal güvenlik düzenlemelerine tabi kılınmalarında kanun koyucunun takdir yetkisi bulunmaktadır. Nitekim kanunla geçici köy korucuları için belirli sosyal güvenceler öngörülmüştür. Özetle bu düzenlemeler geçici köy korucularının sosyal güvenlik hakkını kısıtlamaya ya da ortadan kaldırmaya değil özel durumlarını düzenlemeye yönelik olduğundan, Anayasa'nın 2. ve 60. maddelerine aykırılık oluşturmamaktadır. Benzer şekilde bu düzenleme Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan eşitlik ilkesine de aykırı değildir; kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmemektedir. Nitekim geçici köy korucuları ve köy korucularının hukuki statüleri farklıdır ve farklı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlanırsa eşitlik ilkesi zedelememektedir.

Tüm bu bilgilerin ışığında Anayasa Mahkemesi kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vererek, iptal istemini reddetmiştir.

3. KARAR TARİHİ: 16.03.2016 (Esas Sayısı: 2015/104, Karar Sayısı: 2016/20, R.G. Tarih – Sayısı: 08.04.2016- 29678)³

AİLENİN KORUNMASI VE ÇOCUK HAKLARI (ANAYASA'NIN 41. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bursa 3. İcra Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 12.1.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 350. ve 367. maddelerinin (2) numaralı fıkralarında yer alan "*Kişiler hukuku, aile hukuku.*", "*ile ilgili.*" ve "*haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez.*" ibarelerinin, 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun; 26.9.2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle yeniden düzenlenen 433. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Kişiler ve aile hukukuna.*", ve "*ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez.*" ibarelerinin, 443. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "*aile ve şahsın hukukuna mütedair hükümler katıyet kesbetmedikçe icra olunamaz.*" ibaresinin, Anayasa'nın 41. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

³ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/HE5d2K>, (e.t. 19.12.16)

Olayda boşanma kararı sonrasında velayet hakkı kendisine verilmeyen taraf, boşanma hükmünün eklentisi niteliğinde olmayan nafaka ilamlarında icranın geri bırakılmasına karar verilememesine rağmen; çocukla kişisel ilişki tesisine ilişkin hükümlerin istisna tutulmayarak buna ilişkin ilamların kesinleşmeden yerine getirilemediği, aile hukukuna ilişkin ilamların kesinleşmeden icra edilmemelerinin velayeti kendisine verilmeyen eşin haklarının ihlal ettiğini belirterek, kanun koyucu ve uygulayıcıların kadın eksenli hareket ettiğini öne sürmüş ve memurun muamelesini şikâyet, tebligat ve takibin iptali ile takibin tedbiren durdurulması talebiyle açtığı davada söz konusu hükümlerin Anayasa'nın 41. maddesine aykırı olduğu ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi incelemesini 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun, 26.9.2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle yeniden düzenlenen 433. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*ve aile*" ibaresi çerçevesinde yapmıştır.

Anayasa Mahkemesi "*Ailenin korunması ve çocuk hakları*" başlıklı Anayasanın 41. maddesine vurgu yaparak, toplumun sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi, ilişkilerin huzur, barış ve güvenlik içinde yürüebilmesi için öneme sahip olan aile kurumunun korunmasına dikkat çekmiştir. Mahkeme bu hususta devletin pozitif bir yükümlülüğü olduğunu ifade etmiştir. Mahkemeye göre aile hukukuna ilişkin ilamların kesinleşmeden icra edilmemelerini öngören kural kanun koyucunun bu çerçevedeki takdir yetkisi kapsamındadır. Bütün bunlara ek olarak bu sürecin her aşamasında, kanunlar uyarınca geçici önlemlerin alınması ve ana/baba – çocuk arasındaki ilişkilerin yeniden düzenlenmesi hâkim kararı ile mümkündür. Sonuç olarak itiraz edilen hüküm çocuğun ana- babası ile kişisel ilişkisini engellemektedir. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 41. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

4. KARAR TARİHİ: 16.03.2016 (Esas Sayısı: 2016/12, Karar Sayısı: 2016/13, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)⁴

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Büyükçekmece 2. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 22. maddesinin; 24.4.2001 tarihli ve 4650 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasının, 10.9.2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanun'un 100. maddesiyle değiştirilen ikinci cümlesinin,

⁴ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/SfTFyc>, (e.t. 19.12.16)

6552 sayılı Kanun'un 100. maddesiyle eklenen üçüncü fıkrasının, Anayasa'nın 35. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu olayda; davacıya ait taşınmaz üzerindeki kamulaştırma sonucu, davalı idare lehine tesis edilen, 13.5.1971 tarihli irtifak hakkının, tapudan terkini talebiyle açılan davada, 2942 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerinin, Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğu iddiasının ciddi olduğu kanısına varan ilk derece mahkemesinin Anayasa Mahkemesine itiraz başvurusu söz konusudur.

Anayasa Mahkemesi ilk incelemesinde, 2942 sayılı Kanun'un, itiraza konu kurallarında değişiklik getiren 6552 sayılı Kanun'un, yürürlük tarihi olan 11.9.2014 yılından önce gerçekleştirilen kamulaştırma işlemleri için de uygulanacağını öngören hükmünün (6552 sayılı Kanun, Geçici 9. maddesi), Anayasa Mahkemesinin 14.5.2015 tarihli ve E.2014/177, K.2015/49 sayılı kararı ile iptal edilmiş olduğunu tespit etmiştir.

Anayasa'nın 152/1. fıkrası gereğince, davaya bakmakta olan mahkemenin, bir hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi "yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali istenen kuralın da, o davada uygulanacak olmasına" bağlıdır. Dolayısıyla, itiraza konu hükümler, Anayasa Mahkemesinin bu iptal kararı ile birlikte, kanunun yürürlük tarihinden önce gerçekleştirilmiş olan, (13.5.1971 tarihli) irtifakın terkini davasında, uygulanacak kural niteliği taşımamaktadır. Bu gerekçeler ile Anayasa Mahkemesi itiraz talebinin, ilk derece mahkemesinin (Büyükçekmece 2. Asliye Hukuk Mahkemesi) yetkisiz olduğu gerekçesiyle ve esas incelemeye geçilmeksizin reddine karar vermiştir.

5. KARAR TARİHİ: 16.03.2016 (Esas Sayısı: 2016/15, Karar Sayısı: 2016/14, R.G. Tarih – Sayısı: 25.03.2016- 29664)⁵

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME ÇIKARMA YETKİSİ VERME (ANAYASA'NIN 91. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Sayıştay 8. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle eklenen ek 11. maddenin birinci

⁵ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/ob4bQ1>, (e.t. 19.12.16)

fıkrasının (b) bendinde yer alan ".kurul üyesi." ibarelerinin, Anayasa'nın 91. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyelerine yapılan fazla ödeme neticesinde zararın sorumlulardan tahsili nedeniyle açılan davada tarafların Anayasa'ya aykırılık iddiasını ciddi bulan Mahkeme, bahsi geçen kuralların iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. Başvuru kararında, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyelerine yapılacak aynı ve nakdi ödemelerin bir aylık toplam tutarına üst sınır getiren itiraz konusu kuralların 666 sayılı KHK ile düzenlendiği, ancak KHK'nin dayandığı 6223 sayılı Yetki Kanunu ile doğrudan mali haklara ilişkin KHK çıkarmanın mümkün olmadığı belirtilerek, kuralların Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, Yetki Kanununun dışına çıkılmasının Kanun Hükmünde Kararnameyi Anayasa'ya aykırı hale getireceğini açıklayarak, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nda mali haklara yer verilmediğini ancak belirli düzenlemelerin söz konusu olması halinde mali haklara dair düzenlemelerin de yapılmasının mümkün olduğunu açıklamıştır. Ancak yine de Anayasa Mahkemesi'ne göre Yetki Kanunu'nun amaç, kapsam ve ilkeleri bakımından kamu personelinin mali ve sosyal haklarına ilişkin olarak Bakanlar Kuruluna doğrudan bir düzenleme yapma yetkisi verilmemektedir. Mali ve sosyal haklara ilişkin bir düzenleme ancak Yetki Kanunu'nun kapsamının doğal bir sonucu olması halinde mümkündür. Başka bir ifade ile sırf bu kanuna dayanılarak mali konularda doğrudan bir düzenleme yapılması olası değildir. Ancak itiraz konusu olayda kurul üyelerinin mali haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır; bu durum Yetki Kanunu'nun zorunlu bir sonucu değildir. Dolayısıyla bahsi geçen geçen kurallar Yetki Kanunu'nun kapsamının dışına çıktığından Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır.

6. KARAR TARİHİ: 16.03.2016 (Esas Sayısı: 2016/18, Karar Sayısı: 2016/16, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ edildi.)⁶

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Nazilli 4. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesine, 6.12.2006 tarihli ve 5560 sayılı

⁶ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/4dmGJf>, (e.t. 19.12.16)

Kanun'un 23. maddesiyle eklenen (11) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan ".kasten yeni bir suç işlemesi veya." ibaresinin "sırf askeri suçlar" yönünden Anayasa'nın 2., 5. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu olayda; ilk derece mahkemesince verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının beş yıllık denetim süresi içinde, sanığın Askeri Ceza Kanunu'nun 66/1-b maddesinde düzenlenen suçu kasıtlı olarak işlediği gerekçesi ile yapılan ceza yargılaması sırasında, ilgili Kanun maddesinin 11. fıkrasında, Türk Ceza Kanunu veya özel ceza hükmü taşıyan kanunlardaki suçlar bakımından herhangi bir ayırım yapılmadığı gerekçesiyle, Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan ilk derece mahkemesinin, kuralın iptali için başvurusu söz konusudur.

Ancak ilk incelemede, söz konusu iptale konu fıkranın, daha önce 25.6.2009 tarihli, 27269 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan, Anayasa Mahkemesinin 12.3.2009 tarihli ve E.2007/14, K.2009/48 sayılı kararına konu olduğu ve inceleme sonucunda Anayasa'ya aykırı olmadığı gerekçesi ile esastan reddedildiği tespit edilmiştir. Bunun üzerine Anayasa Mahkemesi söz konusu itirazın, Anayasa'nın 152. maddesinin son fıkrasına göre "AYM'nin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmi Gazete 'de yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamayacağı" gerekçesiyle, esas incelemeye geçilmeksizin reddine karar vermiştir.

7. KARAR TARİHİ: 16.03.2016 (Esas Sayısı: 2016/19, Karar Sayısı: 2016/17, R.G. Tarih – Sayısı: 08.04.2016- 29678)⁷

CUMURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ), HAK ARAMA HÜRRİYETİ (ANAYASA'NIN 36. MADDESİ), DURUŞMALARIN AÇIK VE KARARLARIN GEREKÇELİ OLMASI (ANAYASA'NIN 141. MADDESİ), MAHKEMELERİN KURULUŞU (ANAYASA'NIN 142. MADDESİ), DANIŞTAY (ANAYASA'NIN 155. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Aksaray İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 24.11.2004 tarihli ve 5259 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle yeniden düzenlenen 6. maddesinin ikinci fıkrasının beşin-

⁷ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/QPSFMM>, (e.t. 19.12.16)

ci cümlesinin, Anayasa'nın 2., 36. ve 155. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu olan olayda, davacının sahibi olduğu iş yerinde mevzuatta öngörülen kapanış saatine uyulmadığı ve bu durumun bir yıl içinde beş kez tekrarlandığı iddia edilerek, davacı aleyhine 2559 sayılı Kanun'un 6. maddesi gereğince idari para cezası verilmiştir. Söz konusu cezanın iptali istemiyle açılan davada, davaya bakmakta olan Mahkeme itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varmıştır. Başvuruda özetle, dava edilen idari işlemlere itiraz sonucunda yetkili idare mahkemesi tarafından verilen kararların kesin olduğu ve itiraz konusu kuralda miktar itibarıyla yapılan bir değerlendirme çerçevesinde itiraz veya temyiz başvurusu olanağını ortadan kaldıran bir hüküm olduğu ve bu durumun Anayasa'nın 2., 36. ve 155. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, idari nitelikteki bir işleme itiraz edilmesi sonucunda idare mahkemesi tarafından verilen kararların kesin olduğunu öngören kuralın, yargılamaların hızlandırılması ve bölge idare mahkemelerinin iş yükünün azaltılmasını sağlama amacıyla düzenlendiğini ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesi'ne göre bazı mahkeme kararlarının usul ekonomisi nedeniyle iki dereceli yargılama sisteminde yer almaması, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır. Ayrıca itiraza konu olan kuralda belirtilen para cezalarının miktarı göz önüne alındığında bu hususun adalet duygusu ve demokratik toplumla çelişen bir yönü bulunmamaktadır. Ek olarak Anayasa Mahkemesi, Anayasanın 155. maddesinin, tüm kararların mutlak olarak Danıştay incelemesinden geçirileceği hususunda bir hüküm getirmediğine dikkat çekerek, itiraza konu olan kuralların Anayasa'nın 2., 36., 141., 142. ve 155. maddelerine aykırı olmadığına karar vermiştir.

8. KARAR TARİHİ: 16.03.2016 (Esas Sayısı: 2016/23, Karar Sayısı: 2016/18, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)⁸

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DIĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Manavgat 1. Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun; 141. maddesine, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 70. maddesiyle eklenen (3) numaralı fıkranın, 142. maddesinin

⁸ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/KZuzp0>, (e.t. 19.12.16)

(2) numaralı fıkrasının, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Manevi tazminat talebi ile açılan davada 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesine 6545 sayılı kanun ile eklenen (3) numaralı hüküm "*Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.*" şeklindedir.

Fakat Mahkemenin itirazı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "*Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi*" başlıklı 40. maddesinde "*İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslının*" sunulması öngörülmüştür. Yine mahkeme içtüzüğünün 46. maddesine göre hangi hükmün, hangi Anayasa maddelerine aykırı olduğunun gerekçeleriyle belirtilmesi gerekmektedir. Fakat yapılan itirazda hangi hükmün hangi maddelere aykırı olduğunun gerekçeleri ile belirtilmediği tespit edilmiştir. Bu nedenle bu hüküm açısından, esas incelemesine geçilmeksizin reddedilmesine oy çokluğu ile karar verilmiştir. İtiraz yoluna başvuran mahkeme, eksiklikleri tamamlayarak yeniden başvurabilir.

5271 Sayılı Kanun'un 142. maddesinin (2) No'lu fıkrasının iptali isteminin ise, Mahkemenin 25.2.2010 tarihli (E.2008/38, K.2010/39) kararıyla esastan reddedildiği ve bu kararın 18.5.2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandığı belirtilmiştir. Anayasa'nın 152. maddesi gereğince "*Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmi Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.*"

Mahkemenin daha önce esasa girerek karar verdiği bu kural ile ilgili olarak iptal talebinin reddedilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

9. KARAR TARİHİ: 07.04.2016 (Esas Sayısı: 2015/94, Karar Sayısı: 2016/27, R.G. Tarih – Sayısı: 03.05.2016-29701)⁹

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA’NIN 2. MADDESİ), YASAMANIN DEVDERİLMEZLİĞİ (ANAYASA’NIN 7. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İzmir 2. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 12.11.2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un geçici 1. maddesinin; (1) numaralı fıkrasında yer alan “...*valinin uygun göreceği*...” ibaresinin, (5) numaralı fıkrasında yer alan “...*ilgisine göre*...” ibarelerinin, Anayasa’nın 2. ve 7. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

6360 sayılı kanun kapsamında kapatılan İzmir İl Özel İdaresine ait Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular İşletme Ruhsatı, bu kanun kapsamında kurulan Devir Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonu tarafından İzmir Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı’na devredilmiştir. İzmir Büyükşehir Belediyesi bu devrin iptali için açmış olduğu davada, “*valinin uygun göreceği*” ve “*ilgisine göre*” ibarelerinin Anayasa’nın 7. maddesinde düzenlenen yasamanın devredilmezliği ve 2. maddesinde düzenlenen hukuk devletine aykırı olduğunu ileri sürerek anayasa aykırılık itirazında bulunmuştur. Başvurucu Kuruma göre, bu ibareler valiye ve söz konusu komisyona belirsiz, çerçevesi olmayan, sınırsız bir alan tanımaktadır.

Anayasa’nın 7. maddesi, kanun koymanın TBMM dışında bir organ tarafından gerçekleştirilmemesine yöneliktir. Bu madde, kanunla yürütme organına bir düzenleme alanının tanınmasına engel değildir. Fakat bu durumda da kanunun, düzenleme alanına ilişkin temel ilkeleri ve çerçeveyi ortaya koyması gerekir. İptali istenen kural da, idareye verilen alanın çerçevesini ve ilkelerini belirleyen bir kuraldır. “*valinin uygun göreceği kurum ve kuruluş temsilcileri*” ibaresi ile kastedilen kamu kurum ve kuruluşlarıdır, bu nedenle herhangi bir belirsizlik söz konusu değildir. Komisyonun vermiş olduğu kararlara karşı yargı yolunun açık olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır.

⁹ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/GVdnMb>, (e.t. 19.12.2016)

Anılan nedenlerle, iptali istenen kuralların Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırı olmadığına oy birliği ile karar verilmiştir.

10. KARAR TARİHİ: 07.04.2016 (Esas Sayısı: 2015/109, Karar Sayısı: 2016/28, R.G. Tarih – Sayısı: 03.05.2016-29701)¹⁰

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay 13. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.12.2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun; 28.3.2013 tarihli ve 6455 sayılı Kanun'un 44. maddesiyle değiştirilen 19. maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinin "Aşağıdaki hallerde, sorumlulara sekiz yüz elli bin Türk Lirası idari para cezası verilir:" bölümünün, bendin (3) numaralı alt bendindeki "8. maddenin ihlali" yönünden, 23.1.2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 522. maddesiyle değiştirilen 19. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin "Aşağıdaki hallerde, sorumlulara altı yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir:" bölümünün, bendin (4) numaralı alt bendindeki "7. maddenin ihlali" yönünden, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talepleridir.

6455 Sayılı Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendine göre bayilik lisansı sahibi olan başvuru, akaryakıt istasyonunda bağlı bulunduğu dağıtıcı haricinde akaryakıt ikmal ettiği gerekçesi ile maktu idari para cezasına çarptırılmıştır. Başvuru, Kanun'un 8. maddesinde belirtilen tüm ihlaller için uygulanan ceza miktarının aynı olduğunu ve bu düzenleme dolayısı ile işletmenin büyüklüğünün ve fiilin haksızlığının gözetilemediğini belirtmiştir. Örneğin tek pompa ile faaliyet gösteren bir akaryakıt istasyonu için öngörülen bu para cezası, daha büyük akaryakıt istasyonlarına oranla çok daha ağır sonuçlar meydana getirecektir. Anılan kuralın adalet ve hakkaniyet ilkeleri ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğunu iddia edilmiştir.

6455 Sayılı Kanun'un 7. maddesinin dördüncü fıkrasına göre başvurucuya akaryakıt istasyonunda bağlı bulunduğu dağıtıcıya ait marka ve logo bulundurmadığından bahisle maktu idari para cezası verilmiştir. İlgili kural, bayilere dağıtıcının ürünlerini pazarladığını anlaşılacak şe-

¹⁰ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/swXdJ8>, (e.t. 19.12.2016)

kilde faaliyetlerine devam etme yükümlülüğünü yerine getirmeyenlerin altı yüz bin Türk Lirası idari para cezası ile cezalandırılacağı öngörülmüştür. Kanun'un 7. maddesinde sayılan tüm durumlar için uygulanan ceza miktarının aynıdır.

İptali istenen kurallar, fiilin ağırlığını, failin kusurluluğu ve işletmenin ekonomik büyüklüğünü dikkate almamaktadır. Bu nedenle Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi yönünden ve 7. maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "... bayi, sözleşme yaptığı yeni dağıtıcının ürünlerini pazarladığı anlaşılacak şekilde faaliyetine devam eder..." ibaresi yönünden Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu gerekçesi ile iptaline oy birliği ile karar verilmiştir. Kararın Resmî Gazete'de yayınlanmasından itibaren dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

11. KARAR TARİHİ: 07.04.2016 (Esas Sayısı: 2016/24, Karar Sayısı: 2016/22, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)¹¹

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İstanbul Anadolu 1. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 96. maddesinin birinci fıkrasının, 13.2.2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanun'un 44. maddesiyle değiştirilen (b) bendinin, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Davacı Kurum, davalı tarafa ödenen yaşlılık aylıklarının iadesi için takip başlatmış ve itirazın ardından açılan itirazın iptali davasında, davalı taraf ilgili kanun maddesinin, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğunu iddia etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, ilk incelemede 10.2.2016 tarihli kararı ile (E.2015/97, K.2016/10) söz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verdiğini ve 3.3.2016 tarihli, 29642 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandığını belirtmiştir. Anayasa'nın 152. maddesi gereğince "*Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmi Gazetede*

¹¹ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/o6bmQZ>, (e.t. 19.12.2016)

yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.”.

Mahkemenin daha önce esasa girerek karar verdiği bu kural ile ilgili olarak iptal talebinin reddedilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

12. KARAR TARİHİ: 07.04.2016 (Esas Sayısı: 2016/26, Karar Sayısı: 2016/23, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)¹²

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA’NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Kahta 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (İş Mahkemesi Sıfatıyla)

İTİRAZIN KONUSU: 4.4.2007 tarihli ve 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un geçici 1. maddesinin, Anayasa’nın 10. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu olayda; belediyede sürekli işçi olarak çalışan ve 2015 yılı itibariyle geçici işçi statüsüne alınmış olan davacın, bu durumun haksız olduğu ve sürekli işçi statüsünde istihdam edilmesi gerektiğine yönelik bir tespit davası söz konusudur.

Anayasa Mahkemesi ilk incelemesinde, davacının görülmekte olan davasının, itiraza konu 5620 sayılı Kanun’un ilgili hükümlerinden yararlanmak için açılmış bir dava olmadığını, tam tersi bir işçinin sözleşme hükümlerinde yapılan esaslı değişikliklerin hukuka aykırılığının tespiti talebiyle açılmış bir tespit davası olduğunu belirtmiştir. Anayasa’nın 152/1. fıkrası gereğince davaya bakmakta olan mahkemenin, bir hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi “yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali istenen kuralın da, o davada uygulanacak olmasına” bağlıdır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, itiraza konu Kanun hükümlerinin, itiraz yoluna başvuran ilk derece mahkemesinin bakmakta olduğu davada uygulanacak nitelikte hükümler olmadığı gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin (Kahta 1. As-

¹² İnternet Erişimi: <http://goo.gl/isbuEt>, (e.t. 19.12.2016)

liye Hukuk Mahkemesi) yetkisiz olduğuna ve itiraz talebinin esas incelemeye geçilmeksizin reddine karar vermiştir.

13. KARAR TARİHİ: 07.04.2016 (Esas Sayısı: 2016/28, Karar Sayısı: 2016/25, R.G. Tarih – Sayısı: 28.04.2016 – 29697)¹³

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME ÇIKARMA YETKİSİ VERME (ANAYASA'NIN 91. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Sayıştay 2. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle eklenen ek 9. maddenin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin, Anayasa'nın 91. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Kararda, Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi döner sermaye gelirinden, Düzce Üniversitesinde görevli olan personele ek ödeme yapılması nedeniyle oluşan kamu zararının sorumlulardan tahsili için düzenlenen bir rapora dayanılarak yapılan yargılamada uygulanan kuralların Anayasa'ya aykırılığı tartışılmıştır. İtiraza konu olan Kanun Hükmünde Kararname'de, ilgili mevzuata tabi idarelerin döner sermaye saymanlık hizmetlerini yürüten personele söz konusu mevzuat uyarınca döner sermaye gelirlerinden herhangi bir ödeme yapılmayacağını düzenlemektedir. Bu çerçevede, Kanun Hükmünde Kararnamenin dayanağı olan 6223 sayılı Yetki Kanunu uyarınca mali konularda doğrudan KHK çıkarmanın mümkün olmadığı ve bu sebeple Kanun Hükmünde Kararnamenin Yetki Kanununun kapsamında olmadığı iddia edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi esasa ilişkin incelemesini, 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle eklenen ek 9. maddenin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin, “2547 sayılı Kanun kapsamındaki idareler” ibaresi ile sınırlı olarak yapmıştır.

Anayasa Mahkemesi esasa ilişkin yaptığı değerlendirmesinde öncelikle, Anayasa'nın 148. maddesinde KHK'lerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edildiğini ama

¹³ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/TcDPFK>, (e.t. 19.12.2016)

KHK'ların yargısal denetiminde, bir KHK'nin öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözülmesi gerektiğini ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesi incelemesinin devamında, Anayasanın 91. maddesine vurgu yaparak KHK'nin Anayasa'ya uygun olması için amacının, kapsamının ve ilkelerinin, dayandığı yetki kanununa uygun olması gerektiğini olduğunu ifade etmiştir.

Bu çerçevede 6223 sayılı Yetki Kanununun, amaç, kapsam ve ilkeleri bakımından kamu personelinin mali ve sosyal haklarına ilişkin olarak Bakanlar Kuruluna doğrudan bir düzenleme yapma yetkisini vermediğini, fakat mali ve sosyal haklarla ilgili hükümlerin 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amacı ve kapsamına giren konularda yapılan düzenlemelerin doğal sonucu olması durumunda mümkün olabileceğini, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nda öngörülen amaç, kapsam ve ilkelerle bağlantılı olmaksızın sırf mali konularda bir düzenleme yapılamayacağını belirtmiştir. Anayasa Mahkemesine göre itiraza konulan kuralda yer alan mali hükümler Yetki Kanunu'nda yer alan hükümlerin zorunlu sonucu değildir; doğrudan mali haklara ilişkin bir düzenleme getirmektedir. Bunun sonucunda Anayasa Mahkemesi anılan Kanun Hükümünde Kararnamenin 6223 sayılı Yetki Kanununun kapsamında olmadığına ve dolayısıyla Anayasanın 91. maddesine aykırı olduğuna karar vererek, iptal kararı vermiştir.

14. KARAR TARİHİ: 05.05.2016 (Esas Sayısı: 2015/98, Karar Sayısı: 2016/35, R.G. Tarih – Sayısı: 31.05.2016-29728)¹⁴

AİLENİN KORUNMASI VE ÇOCUK HAKLARI (ANAYASA'NIN 41. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Erzurum 2. İdare Mahkemesi - Tokat İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na, 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle eklenen geçici 41. maddenin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinin, Anayasa'nın 13. ve 41. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talepleridir.

¹⁴ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/zs5txE>, (e.t. 19.12.2016)

Sözleşmeli personel iken memur kadrosuna atanan başvurucular, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun geçici 41. maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan hüküm gereğince "5 yıl süre ile başka kamu kurum ve kuruluşlarına nakil olamamaktadırlar." Başvurucular bu hükümden dolayı "eş durumundan" nakil gerçekleştiremediklerini ve bu durumun Anayasa'nın 41. maddesinde yer verilen ailenin korunması yükümlülüğüne; kamu hizmeti ve aile kurumu arasındaki adil dengeyi bozduğu ve dolayısı ile ölçülülük ilkesi ile bağlantılı olarak 13. maddeye de aykırı olduğunu iddia etmiştir.

Başvurucular, kamu görevlerine atanmada aranan genel şartlardan muaf tutularak sözleşmeli personel iken memur olma olanağına sahiptir. Bu kişiler, bu olanaktan yararlandıkları takdirde 5 yıl süre ile atandıkları kurum veya kuruluş dışında bir yere nakledilemeyeceklerini bilmektedir ve kendilerine tercih yapmaları için 30 ile 60 gün arasında bir zaman tanınmıştır. Başvurucular bu koşulları bilerek, memur kadrolarına başvurularını gerçekleştirmiştir. İptali istenen düzenleme kurum içi nakillere engel değildir. Bunlara ek olarak 657 sayılı kanun ücretsiz izin olanağı da tanımaktadır.

Bütün bu gerekçeler ile iptali istenen kuralın, Anayasa'nın 13., 41., 70. ve 128. maddelerine aykırı olmadığını tespit edilmiş ve iptal istemi oy birliği ile reddedilmiştir.

15. KARAR TARİHİ: 05.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/10, Karar Sayısı: 2016/36, R.G. Tarih – Sayısı: 3.6.2016-29731)¹⁵

HAK ARAMA HÜRRİYETİ (ANAYASA'NIN 36. MADDESİ), DURUŞMALARIN AÇIK VE KARARLARIN GEREKÇELİ OLMASI (ANAYASA'NIN 141. MADDESİ), MAHKEMELERİN KURULUŞU (ANAYASA'NIN 142. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Andırın Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 12.1.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 150. maddesinin;(1) numaralı fıkrasının, 2-(2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...veya dosya işlem-den kaldırılır..." ibaresinin, 3- (4), (5) ve (6) numaralı fıkralarının, Ana-

¹⁵ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/IwDaFo>, (e.t. 19.12.2016)

yasa'nın 36. ve 141. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir

Olayda bakılmakta olan bir davada tarafların duruşmaya gelmemesi üzerine dosyanın işlemde kaldırılmasına karar verilmiş ve bunun sonucunda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ilgili hükümleri itiraz konusu olmuştur. Başvuru kararında dosyanın işlemde kaldırılmasından sonra davanın yenilenmesi halinde yargılamanın uzamasının adil yargılanma hakkını ihlal ettiği ve karar aşamasına gelen davalarda aleyhine hüküm verileceğini anlayan davacının dosyanın işlemde kaldırılmasını sağlayarak bu usûl işlemi kötüye kullandığı iddia edilmiş ve bu duruma yol açan kuralların Anayasa'nın 36. ve 141. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi esasa ilişkin incelemesini 12.1.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 150. maddesinin; (1) numaralı fıkrasında yer alan "gelmedikleri" ibaresinin, (4) numaralı fıkrasının birinci cümlesi ile sınırlı olarak yapmıştır.

Anayasa Mahkemesi tarafların davaya gelmemeleri nedeniyle dosyanın işlemde kaldırılması hükmünün hukuk davalarında, tarafları ve özellikle davacıyı, davasını takip etmede özenli davranmaya zorlamak ve tarafların davalarını takibe niyetli olmadığı durumlarda yargılamanın sürüncemede kalmasını ve gereksiz yere uzamasını engellemek amacıyla kabul edilen bir usûl hukuku müessesesi olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Kanun'un 150. maddesinin itiraz konusu 4 numaralı fıkrasında yer alan, dosyanın işlemde kaldırılmasından sonra davanın yenilenmesi imkânının da tarafların lehine bir hüküm olduğunu ifade etmiştir; söz konusu kuralları Anayasa'nın 141, 142. ve 36 maddesine aykırı bulmamıştır.

16. KARAR TARİHİ: 05.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/16, Karar Sayısı: 2016/37, R.G. Tarih – Sayısı: 31.05.2016-29728)¹⁶

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Erzurum 2. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZLARIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 63. maddesiyle değiştirilen 143. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "veri-

¹⁶ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/zxgpGm>, (e.t. 19.12.2016)

lecek ceza yarı oranında artırılır." ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

5237 sayılı Kanun'un itiraz konusu ibarenin de yer aldığı 143. maddesinin 1. fıkrası, "*Hırsızlık suçunun gece vakti işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.*" şeklindedir. İtirazın gerekçesi suçun gece vakti işlenmesinin suça herhangi bir etkisinin olmadığı durumlarda dahi bu hükmün uygulanmasının ceza adaleti, orantılılık ve eşitlik ilkelerine aykırı olduğu şeklindedir.

Mahkeme, suçun gece vakti işlenmesinin kamusal düzen açısından daha büyük tehlikeler meydana getirdiği dolayısı ile kanun koyucunun suç politikası ile bağlı olarak nitelikli haller ile ilgili "*takdir yetkisinin*" olduğunu belirtmiştir. İtiraz konusu kural "*orantılılık*" ilkesine ve dolayısı ile "*ölçülülük ilkesine*" aykırı değildir.

İtiraz konusu kuralın Anayasa'nın 10. maddesi ile ilgisi görülmemiş, 2. madde açısından da iptal istemi oy birliği ile reddedilmiştir.

17. KARAR TARİHİ: 05.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/31, Karar Sayısı: 2016/29, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)¹⁷

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 15. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle eklenen ek 11. maddenin birinci fıkrasının, 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanun'un 73. maddesiyle değiştirilen (ç) bendinin Anayasa'nın 10., 49. ve 55. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir

İtiraza konu olayda; RTÜK'te memur olarak görev yapmakta olan davacının, mali ve sosyal haklarının, 15.1.2012 tarihinden önce başlayan aynı ünvanlı personelle eşitlenmesi ve atanma tarihinden itibaren eksik ödenen maaş farklarının geriye dönük olarak kendisine verilmesine yönelik başvurusunun reddine ilişkin RTÜK işleminin iptali talebiyle açılan bir dava söz konusudur. Bu davada, 375 sayılı KHK'ye eklenen ek-11 maddenin 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanun'un 73. maddesiyle

¹⁷ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/NIQm1v>, (e.t. 19.12.2016)

değiştirilen (ç) bendinin, Anayasa'nın 10, 49, 55. ve 91. maddesine aykırılığı olduğu iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvuru yapılmıştır.

Anayasa Mahkemesi ilk incelemesinde, davacının 12.11.2012 tarihinde, yani iptale konu hükmün 2.8.2013 tarihinde yürürlüğe girmesinden önce, memur olarak atandığını ve dolayısıyla bu hükmün davacı için uygulanmasının mümkün olmadığını tespit etmiştir. Anayasa'nın 152/1. fıkrası gereğince, davaya bakmakta olan mahkemenin, bir hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi “yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali istenen kuralın da, o davada uygulanacak olmasına” bağlıdır. Bu gerekçe ile iptale konu kural, davada uygulanacak hüküm niteliğinde olmadığından; Anayasa Mahkemesi itiraz talebinin, ilk derece mahkemesinin (Ankara 15. İdare Mahkemesi) yetkisiz olduğu gerekçesiyle ve esas incelemeye geçilmeksizin reddine karar vermiştir.

18. KARAR TARİHİ: 05.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/34, Karar Sayısı: 2016/30, R.G. Tarih – Sayısı: 24.05.2016-29721)¹⁸

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME ÇIKARMA YETKİSİ VERME (ANAYASA'NIN 91. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay 11. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: A- 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye, 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle eklenen; 1- Ek 10. maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “*Merkez teşkilatlarında;...*” ibaresinin, 2- (III) sayılı Ücret ve Tazminat Gösterge Cetveli'nin (1) numaralı sırasında yer alan “*...nün (ğ) bendi...*” ibaresi ile bu ibareden sonra gelen “*...merkez teşkilatına ait...*” ibaresinin, B- 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na ekli (IV) sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin (8) numaralı sırasında 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesiyle değiştirilen (b) bendinde yer alan “*...nün (ğ) bendi...*” ve “*...merkez teşkilatına ait...*” ibarelerinin, Anayasa'nın 91. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

Vergi Dairesi Müdürlüğünde gelir uzmanı olarak görev yapan davacı, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenen tazminat

¹⁸ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/4ICcGR>, (e.t. 19.12.2016)

tutarının kendisine ödenmesi talebiyle yaptığı başvuru reddedilince, söz konusu işlemin iptali talebiyle dava açmış; itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırılık iddiasını ciddi bulan Mahkeme ise bunların iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. Başvuru kararında tazminat belirlendiği ilgili kanun hükümlerinin 666 sayılı KHK ile düzenlendiği ancak bahsi geçen Kanun Hükmünde Kararnamenin dayanağı olan 6223 sayılı Yetki Kanunu uyarınca mali konularda KHK çıkarmanın mümkün olmadığı ve bu hususun Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi esasa ilişkin incelemesini; 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle eklenen; Ek 10. maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “*Merkez teşkilatlarında;...*” ibaresinin “*uzman*” yönünden, (III) sayılı Ücret ve Tazminat Gösterge Cetveli'nin (1) numaralı sırasında yer alan; “*...nün (ğ) bendi...*” ibaresinin “*gelir uzmanı*” yönünden, “*...nün (ğ) bendi...*” ibaresinden sonra gelen “*...merkez teşkilatına ait...*” ibaresinin, 14.7.1965 tarihi ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na ekli (IV) sayılı Makam Tazminatı Cetveli'nin (8) numaralı sırasında 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesiyle değiştirilen (b) bendinde yer alan; “*...nün (ğ) bendi...*” ibaresinin “*gelir uzmanı*” yönünden, “*...merkez teşkilatına ait...*” ibaresi yönünden yapmıştır.

Anayasa Mahkemesi olağan dönem Kanun Hükmünde Kararnamelerinin bir yetki kanununa dayanmasının zorunlu olduğunu, KHK'ler ile dayandıkları yetki kanunu arasında sıkı bir bağ bulunduğunu, KHK'ların konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorunda olduklarını ifade etmiştir.

İtiraza konu olan kuralların 6223 Sayılı Yetki Kanunu kapsamında olup olmadığını incelemeye geçen Anayasa Mahkemesi, bahsi geçen kanunda; mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına, ilişkin düzenlemelerin bulunduğu dikkat çekerek, bu hükümler doğrultusunda mali haklara ilişkin düzenlemelerin de yapılmasının olası olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi'ne göre Yetki Kanu-

nu'nun amaç, kapsam ve ilkeleri bakımından kamu personelinin mali ve sosyal haklarına ilişkin olarak Bakanlar Kuruluna doğrudan bir düzenleme yapma yetkisini vermediği, ancak mali ve sosyal haklarla ilgili hükümlerin 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amacı ve kapsamına giren konularda yapılan düzenlemelerin doğal sonucu olması durumunda mümkün olabileceği belirtilmiştir. Buna göre 6223 sayılı Yetki Kanunu'nda öngörülen amaç, kapsam ve ilkeleriyle bağlantılı olmaksızın sırf mali konularda bir düzenleme yapılamayacağı açıktır.

Anayasa Mahkemesi incelemesinin devamında, itiraza konu olan kuralların personelin mali haklarına ilişkin bir düzenleme getirdiğini, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nda kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarından söz edildiğini ancak mali haklara ilişkin bir ibareye yer verilmediğini açıklamıştır. Sonuç olarak Mahkeme, kurallarda öngörülen mali haklara ilişkin hükmün, mevcut veya yeni ihdas edilen ya da bir başka bakanlıkla birleştirilen bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesiyle bağlantılı ve bunların zorunlu sonucu olmadığı, doğrudan mali haklara ilişkin bir düzenleme görünümünde olduğu sonucuna ulaşarak, kuralların 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında bulunmadığı ve Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğuna karar vermiştir.

19. KARAR TARİHİ: 05.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/35, Karar Sayısı: 2016/31, R.G. Tarih – Sayısı: 24.05.2016-29721)¹⁹

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME ÇIKARMA YETKİSİ VERME (ANAYASA'NIN 91. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay 11. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle eklenen ek 9. maddenin dokuzuncu fıkrasında yer alan "...çeşitli statülerde istihdam edilen sözleşmeli personele,..." ibaresinin, 5393 sayılı Kanun'un 49. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca çalışan sözleşmeli personel yönünden Anayasa'nın 91. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

¹⁹ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/CW8GBT>, (e.t. 19.12.2016)

27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle eklenen ek 9. maddenin dokuzuncu fıkrasında yer alan "...çeşitli statülerde istihdam edilen sözleşmeli personele,..." ibaresi mali haklara ilişkin bir düzenleme öngörmektedir. Bu ibareyi ekleyen 666 sayılı KHK, 6.4.2011 tarihli ve 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu kapsamında çıkartılan KHK'lerdendir. Mali haklar KHK ile düzenlenebilir fakat bu düzenleme yetki kanunun kapsamında kalmalıdır. 666 sayılı KHK 6223 sayılı yetki kanuna uygun ise söz konusu kuralın anayasaya uygun olduğu sonucuna varılabilir.

6223 sayılı yetki kanunu, mali hakların düzenlenmesini mevcut veya yeni ihdas edilen ya da bir başka bakanlıkla birleştirilen bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesi ile ilgili olarak sınırlamaktadır. Bir diğer ifade ile yetki kanunda belirtilen amaç ve kapsam dışında, mali haklarla ilgili düzenleme yapılamaz. Yetki Kanunu'nda kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarından söz edilmesine rağmen; mali haklarla ilgili düzenleme yapılabilmemesine izin verilmemiştir.

Bu gerekçeler ile söz konusu kural Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğu gerekçesi ile oybirliği ile iptal edilmiş ve kararın resmi gazetede yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

20. KARAR TARİHİ: 05.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/38, Karar Sayısı: 2016/34, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)²⁰

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.4.2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun; 76. maddesinin (2) numaralı fıkrasının "...79 uncu maddeler kapsamında olanlar ile bunların aile üyeleri-

²⁰ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/pP23yg>, (e.t. 19.12.2016)

rine kimlik belgesi verilmez.” bölümünün, 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; (ç) bendinde yer alan “...79 uncu ...” ve “...on beş gün...” ibarelerinin, (d) bendinin birinci cümlesinde yer alan “...on beş gün içinde...” ibaresinin, Anayasa’nın 2., 10., 13., 16., 36. ve 142. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir

İtiraza konu olayda; davacının uluslararası koruma tedbiri verilmesini içeren talebinin ilgili Kanun’un 79. maddesi uyarınca hızlandırılmış değerlendirme kapsamında incelenip, kabul edilemez bulunup reddedilmesine ilişkin idari işlemin iptali istemiyle açtığı davada, ilgili Kanun maddelerinin, ilk derece mahkemesi tarafından, Anayasa’ya aykırılığı iddiasıyla iptal başvurusu söz konusudur.

Anayasa Mahkemesi ilk incelemesinde, uluslararası koruma tedbiri talebinin reddine ilişkin idari işlemin iptaline yönelik davanın süresi içerisinde açmadığını tespit etmiştir. Dolayısıyla ilk derece mahkemesinde, *süresi içerisinde/usulüne uygun* açılmış bir davanın varlığı söz konusu olmadığından, davanın süre aşımı nedeniyle reddedilmesi gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi Anayasa’nın 152/1. fıkrası gereğince, itiraz konusu kuralların “*bakılmakta olan davada uygulanacak kurallar*” niteliğini taşıması koşulunun gerçekleşmediği gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin (Ankara 1. İdare Mahkemesi’nin Anayasa Mahkemesine aykırılık başvurusu için) yetkisiz olduğuna ve esas incelemeye geçilmeksizin itiraz talebinin reddine karar vermiştir.

21. KARAR TARİHİ: 26.05.2016 (Esas Sayısı: 2015/55, Karar Sayısı: 2016/45, R.G. Tarih – Sayısı: 28.6.2016 – 29756)²¹

MÜLKİYET HAKKI (ANAYASA’NIN 35. MADDESİ), KAMULAŞTIRMA (ANAYASA’NIN 46. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Kemalpaşa 2. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZLARIN KONUSU: 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nun, 24.4.2001 tarihli ve 4650 sayılı Kanun’un 6. maddesiyle değiştirilen 11. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ile ikinci fıkrasının, Anayasa’nın 35. ve 46. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

²¹ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/ySfQws>, (e.t. 19.12.2016)

4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun, 24.4.2001 tarihli ve 4650 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle değiştirilen 11. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “*net gelir yöntemi*” emsal satış kriterinin uygulanamadığı araziler için “*gerçek karşılığın*” tespit edilmesi yoludur. Bu yöntemde o yörede ağırlıklı olarak yetiştirilen tarım ürünleri esas alındığı için, farklı ürün eken arazi sahipleri arasında bir fark oluşmamaktadır. Bu yöntem ile hesaplanan yıllık gelir ile kamulaştırma bedeli hesaplanmaktadır.

İlgili kanun maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “*Taşınmaz malın değerinin tespitinde, kamulaştırmayı gerektiren imar ve hizmet teşebbüsünün sebep olacağı değer artışları ile ilerisi için düşünülen kullanma şekillerine göre getireceği kâr dikkate alınmaz.*” İbaresinin iptal talebi de gelecekteki kazancın, kazanılmadığı veya icra edilebilir bir iddia olmadığı müddetçe mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmediği gerekçesi ile reddedilmiştir.

Bununla birlikte bedel tespiti ve tescil davaları, kamulaştırma bedeli üzerinde anlaşılmaması durumunda sadece idare tarafından açılabilmektedir. Bu durum kamulaştırma tarihi ve dava tarihi arasında geçen süre “*gerçek karşılığın*” hesaplanması açısından belirsizlik oluşturmaktadır. Dava tarihine kadar bedele ilişkin esaslarda değişiklik meydana gelmiş olması mümkündür. Bu nedenle “*...kamulaştırma tarihindeki...*” ibaresi, Anayasa'nın 46. maddesine aykırıdır ve oy birliği ile iptaline karar verilmiştir.

22. KARAR TARİHİ: 26.05.2016 (Esas Sayısı: 2015/108, Karar Sayısı: 2016/46, R.G. Tarih – Sayısı: 13.7.2016 – 29769)²²

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bafra Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 59. maddesiyle değiştirilen 103. maddesinin; (1) numaralı fıkrasının (b) bendi dışında kalan bölümünün, (2) numaralı fıkrasının, (3) numaralı fıkrasının (a) bendinin, Anayasa'nın 2., 5., 10. ve 41. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

²² İnternet Erişimi: <http://goo.gl/qPR6QJ>, (e.t. 19.12.2016)

İtiraza konu olan, 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 59. maddesiyle değiştirilen 103. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "tamamlamamış" ifadesi, mahkemenin somut olayın koşullarına göre takdir marjını kullanmasını engelleyen ve suç ve ceza arasındaki adil dengeyi ortadan kaldıran bir hükümdür.

Çocuğun cinsel istismardan korunması için caydırıcı ceza hükümlerinin konulması devletin pozitif yükümlülüklerindedir. Fakat kanun koyucu, hukuk devleti ilkesinin bir alt prensibi olan ölçülülük ile bağlıdır. Ölçülülük ilkesinin bir alt unsuru ise orantılılıktır. *İtiraz konusu kurala onbeş yaşını tamamlamamış çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi için sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ve cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.* Bu hüküm orantılılık ile bağlantılı olarak ölçülülük ilkesine, dolayısı ile hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Bu sözcüğün iptaline oy çokluğu ile kararın resmi gazetede yayımlandığı günden itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girmesine ise oy birliği ile karar verilmiştir.

Suçun birden fazla kişiyle işlenmesini, suçun nitelikli halleri arasında gösteren, sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun kovuşturulmasını mağdurun velisinin veya vasisinin iznine bağlayan hükümler hukuk devletine aykırı görülmediği için iptal istemleri reddedilmiştir.

23. KARAR TARİHİ: 26.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/40, Karar Sayısı: 2016/38, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)²³

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DIĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Gaziosmanpaşa 1. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 68. maddesiyle değiştirilen 191. maddesinin (5) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu olan olayda, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurmak suçundan dolayı sanık hakkında soruşturma başla-

²³ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/2kmstB>, (e.t. 19.12.2016)

tılmış, bunun sonucunda beş yıl süreyle kamu davasının açılmasının ertelenmesine ve bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasına karar verilmiştir. Fakat sanığın erteleme süresinde aynı suçu tekrar işlediği gerekçesiyle, hakkındaki erteleme kararının kaldırılmasına karar verilmiş ve ilk eyleminden dolayı açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan mahkeme, bahsi geçen normun iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Anayasa Mahkemesi yaptığı ilk inceleme sonucunda, Anayasanın 152. maddesi ve ilgili diğer mevzuat uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için usulüne uygun olarak açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralın da o davada uygulanacak olması gerektiğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi'ne göre uygulanacak kural, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

İncelemesinin devamında Anayasa Mahkemesi, bakılmakta olan davanın daha önce kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararına konu oluşturan ilk eylemle ilgili olduğuna, erteleme süresi içinde gerçekleştirilen ikinci eylemle ilgili olarak ise Cumhuriyet savcısı tarafından itiraz konusu kuralla ilgili olarak ayrı bir soruşturma yapılmadığına ve şüpheli hakkında kamu adına kovuşturmaya yer olmadığına kararı verildiğine dikkat çekmiştir. Bu sebeple Anayasa Mahkemesi'ne göre bakılmakta olan davanın konusunu oluşturan eylem tekrarlanmış bir eylem değildir; erteleme süresi içinde gerçekleşen eylemlere ilişkin bulunan hükümlerin ise itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmamaktadır. Bunun sonucunda Anayasa Mahkemesi başvuruyu, Mahkemenin yetkisizliği nedeni ile reddetmiştir.

24. KARAR TARİHİ: 26.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/41, Karar Sayısı: 2016/39, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)²⁴

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Pasinler Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 24.4.1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun, 23.1.2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 340. maddesiyle değiştirilen ek 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'nın

²⁴ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/hFNDUw>, (e.t. 19.12.2016)

13., 48. ve 171. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu olayda; Kooperatif Yönetim Kurulu üyesi olan şüpheliler hakkında, “*Kooperatif Genel Kurulu’nu olağan toplantıya çağır-mamak*” suçu dolayısıyla açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralın Anayasa’ya aykırı olduğu kanısına varan ilk derece mahkemesinin, kuralın iptali için başvurusu söz konusudur.

Anayasa Mahkemesi yaptığı ilk incelemede, öncelikle, “*itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kanun kuralı ile sınırlı olarak yapılması gerektiği gerekçesi ile (Anayasa 152/1)*”, sadece Kanun’un ek 2. maddesinin (2). fıkrasının, “*Genel kurulu olağan toplantıya çağırmayan yönetim kurulu üyeleri ile...*” ibaresi ile sınırlı bir incelemeye tabi olacağına ve fıkranın kalan kısımları dolayısıyla herhangi bir aykırılık incelemesi yapılamayacağına karar verilmiştir.

“*Genel kurulu olağan toplantıya çağırmayan yönetim kurulu üyeleri ile...*” ibaresinin incelenmesi sonucunda ise; söz konusu ibarenin daha önce “12.9.2014 tarihli, 29117 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan, Anayasa Mahkemesinin 27.3.2014 tarihli ve E.2013/128, K.2014/66 sayılı kararına konu olduğu ve inceleme sonucunda Anayasa’ya aykırı olmadığı gerekçesi ile esastan reddedildiği tespit edilmiştir. Bunun üzerine Anayasa Mahkemesi söz konusu itirazın, Anayasa’nın 152. maddesinin son fıkrasına göre “*AYM’nin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmi Gazete’de yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamayacağı*” gerekçesiyle, esas incelemeye geçilmeksizin reddine karar vermiştir.

25. KARAR TARİHİ: 26.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/42, Karar Sayısı: 2016/40, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)²⁵

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA’NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 3.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 25., 107., 108. ve geçici 2. maddeleri ile 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 47. maddesinin iptallerine karar verilmesi yönündeki hükümlü

²⁵ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/odz5sI>, (e.t. 19.12.2016)

vekilinin talebi doğrultusunda evrakın Anayasa Mahkemesine gönderilmesinden ibarettir.

Hakkındaki kesinleşmiş mahkûmiyet kararı nedeni ile cezaevinde bulunan hükümlü, koşullu salıverilmesine olanak sağlayacak şekilde uyarlama talebi ile dava açmıştır. Hükümlünün avukatı ise, cezanın uyarlanması hakkındaki mevcut yasal düzenlemelerin uyarlamaya engel olması durumunda, bunların Anayasaya aykırılığının tespitini talep etmiştir. İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi ise, hükümlünün bağlı bulunduğu infaz koşullarında lehe bir değişiklik olmadığı gerekçesiyle cezanın yeniden uyarlanması talebini reddetmiştir; Anayasaya aykırılık yönünden dosyanın Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi yaptığı ilk inceleme sonucunda, avukatın istemi çerçevesinde dosyanın Anayasa Mahkemesine gönderilmesi kararının itiraz başvurusu olarak kabulüne olanak bulunmadığına karar vermiştir. Mahkemeye göre söz konusu başvuru ne ilk derece mahkemesinin itiraz konusu kuralı Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına vararak ne de taraflardan birinin Anayasaya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varılarak yapılmıştır.

26. KARAR TARİHİ: 26.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/45, Karar Sayısı: 2016/41, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)²⁶

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 6. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 15.5.2008 tarihli ve 5763 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle değiştirilen 30. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinin "...21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 16/6/1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve..." bölümünün, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraz konusu olayda; Jandarma Genel Komutanlığı'nda uzman çavuş olarak görev yaptığı sırada, terör örgütü ile girilen silahlı çatışmada malul sayılmayacak derecede yaralanan davacının, itiraz konusu Kanun

²⁶ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/UlvBPl>, (e.t. 19.12.2016)

kapsamında yaptığı işe alım başvurusunun; Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından öncelikle kabulü, sonrasında ise söz konusu itiraza konu Kanun'un, uzman erbaş ya da sözleşmeli erbaşları kapsamadığı gerekçeyle iptali üzerine, bu işlemin iptaline ilişkin yürütülen bir yargılama söz konusudur.

Anayasa Mahkemesi ilk incelemede, başvuruda bulunan ilk derece mahkemesinin davaya bakmaya görevli olup olmadığı henüz belirlenmediğini tespit etmiştir. Şöyle ki, davalı vekili tarafından, uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu belirtilerek görev itirazında bulunmuş ancak ilk derece mahkemesi tarafından davalı vekilinin görev itirazı hakkında herhangi bir karar verilmeden ve bu itirazla ilgili hukuki süreç tamamlanmadan Anayasa Mahkemesine itiraz başvurusunda bulunulmuştur.

Oysaki Anayasa'nın 152/1. fıkrası gereğince, davaya bakmakta olan mahkemenin, bir hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulabilmesi “*yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali istenen kuralın da o davada uygulanacak olması*” bağlıdır. *Yöntemine uygun olarak açılan bir davanın varlığı, öncelikle o davanın kanunla görevli kılınan mahkemede açılmış olması koşulluna bağlı bulunmaktadır.* Görevli mahkemenin belirlenmesinde de dava konusu uyuşmazlığın niteliği önem taşımaktadır. Anayasa Mahkemesi dava konusu uyuşmazlığın (işçi-işveren ilişkisi/idari işlemin iptali) niteliği ve dolayısıyla görevli olduğu henüz tespit edilmemiş olan bu mahkemenin (Ankara 6. İş Mahkemesi) itiraz talebinin, yetkisiz olduğu gerekçesiyle ve esas incelemeye geçilmeksizin reddine karar vermiştir.

27. KARAR TARİHİ: 26.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/48, Karar Sayısı: 2016/42, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)²⁷

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Gaziantep 4. Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 68. maddesiyle

²⁷ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/0sjVoJ>, (e.t. 19.12.2016)

değiştirilen 191. maddesinin (8) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu olayda; uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu dolayısıyla şüpheli hakkında açılan kamu davasında, iptali istenen Kanun'un 191. maddesinin itiraz konusu (8). fıkrası gereğince ve diğer genel suçlardan yargılanan kişiler açısından verilecek hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarının “*kanun önünde eşitliğe*” aykırılık oluşturacağı iddiası ile ilk derece mahkemesinin Anayasa Mahkemesine başvurusu söz konusudur.

Anayasa Mahkemesi, yaptığı ilk incelemede, itiraz konusu kuralın, hem “*uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti*” hem de “*uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma*” suçlarından dolayı yapılan kovuşturmaları içerdiğini oysaki itiraz yoluna başvuran Mahkemede görülmekte olan davanın, sadece “*uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti*” iddiasına ilişkin olup, kovuşturmanın “*uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçu*” ile ilgisi bulunmadığını tespit etmiştir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi öncelikle, Anayasa'nın 152/1. maddesi gereği, incelemenin “*itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kanun kuralı ile sınırlı olarak yapılması gerektiği*” gerekçesi ile davada uygulanacak kural niteliği taşımayan, Kanun'un 191. maddesinin (8) numaralı fıkrasının “*uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçuna*” ilişkin olan (b) bendine yönelik başvurunun, ilk derece mahkemesinin (Gaziantep 4. Ağır Ceza Mahkemesi) yetkisizliği nedeniyle reddine karar vermiş ve fıkranın diğer kısmı için incelemesine devam etmiştir.

İtiraz konusu fıkranın “*uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticaretine*” yönelik (a) bendinin incelemesinde ise, bu hükmün Anayasa Mahkemesinin 27.1.2016 tarihli, 29606 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan ve 13.1.2016 tarihli, E.2015/52, K. 2016/1 sayılı kararına konu olduğu ve inceleme sonucunda Anayasa'ya aykırı olmadığı gerekçesi ile esaslan reddedildiği tespit edilmiştir. Bunun üzerine Anayasa Mahkemesi söz konusu itirazın, Anayasa'nın 152. maddesinin son fıkrasına göre “*AYM'nin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmününün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamayacağı*” gerekçesiyle, esas incelemeye geçilmeksizin reddine karar vermiştir.

28. KARAR TARİHİ: 26.05.2016 (Esas Sayısı: 2016/50, Karar Sayısı: 2016/43, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)²⁸

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA’NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay 11.Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye, 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 1. maddesiyle eklenen (I) sayılı Cetvel’in “*Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar:*” kısmının “1- *Kadroları Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan personel ile Teknik Hizmetler, Sağlık ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri ile Avukatlık Hizmetleri sınıflarında bulunan personelden ek ödeme oranları ilgili gruplarında düzenlenmeyen ve kadro unvanları bu bölümde yer alan personel;*” bölümünün (j) sırasında yer alan “*Bakanlık,...*”, “*...başkanlık,...*” ve “*...taşra...*” ibarelerinin, Anayasa’nın 91. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu olayda; Ümraniye Vergi Dairesi Müdürlüğü’nde gelir uzmanı olarak görev yapan davacının, 666 sayılı KHK ile düzenlenen ücret ve gösterge tazminatının kendisine ödenmesi talebiyle yaptığı başvurunun reddi işleminin iptali talebiyle açılmış bir davanın Danıştay incelemesi sırasında, itiraza konu ilgili KHK’deki “*Bakanlık,...*”, “*...başkanlık,...*” ve “*...taşra...*” ibarelerinin, KHK’nin dayandığı yetki kanununa aykırılığı dolayısıyla anayasaya aykırılığı iddiası söz konusudur.

Anayasa Mahkemesi ilk incelemesinde, davacının 666 sayılı KHK ile 375 sayılı KHK’ye eklenen ek 10. maddesi ve KHK’ye ekli (III) sayılı Cetvel’de belirtilen ödemeden yararlanamamasının nedenini, anılan madde ve cetvel kapsamında yer almaması olarak tespit etmiştir. Bu tespite göre, Anayasa’nın 152/1. fıkrası gereğince, “*Mahkemece, dava konusu olaya uygulanacak bir KHK hükmünün*” varlığından bahsetmek mümkün değildir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi itiraz konusu kural- ların, dava konusu işlem ile ilgili bulunmadığı ve söz konusu davada uygulanacak kural niteliği taşımadığı gerekçesiyle, Mahkemenin (Danış- tay’ın Anayasa Mahkemesine aykırılık başvurusu için) yetkisiz olduğuna ve esas incelemeye geçilmeksizin itiraz talebinin reddine karar vermiştir.

²⁸ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/w6T9W7>, (e.t. 19.12.2016)

29. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2015/111, Karar Sayısı: 2016/126, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)²⁹

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA’NIN 2. MADDESİ) KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK (ANAYASA’NIN 10. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 4. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na, 19.11.2014 tarihli ve 6569 sayılı Kanun’un 32. maddesiyle eklenen geçici 70. maddenin birinci fıkrasının ilk cümlesi ile üçüncü fıkrasının, Anayasa’nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığını ileri sürerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

İNTERNET ERİŞİMİ: <https://goo.gl/7BL3pw>

GATA Nöroloji Anabilim Dalında çalışan öğretim üyesi davacı, görev saatleri esnasında özel bir sağlık kuruluşunda çalıştığı için üniversite ödeneği ve sağlık hizmetleri tazminatı ödemelerini alamamıştır. Bunun üzerine açmış olduğu tazminat davasında aşağıdaki hükme itiraz edilmiştir: “Geçici Madde 70- Tabip, dış tabibi ve tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olan öğretim üyelerinden, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla mesai saatleri dışında serbest meslek faaliyetinde bulunmakta veya özel sağlık kuruluşlarında çalışmakta olanlara, bu faaliyetlerini sona erdirinceye kadar üniversite ödeneği ve ek ödeme ödenmez. Bunlardan belirtilen faaliyetlerini sona erdirmek isteyenler, 31/12/2014 tarihine kadar bu konudaki iradelerini görevli oldukları kurum yönetimlerine bildirirler ve bunların en geç 31/5/2015 tarihine kadar bu faaliyetleri sona ermiş sayılır ve çalışma uygunluk belgesi veya izni iptal edilir. Bu süre içinde mali hakları ve ek ödemeleri tam olarak ödenmeye devam olunur.

Bu madde kapsamında bulunan öğretim üyelerinden belirtilen faaliyetlerinden dolayı görevi kötüye kullandıkları yargı kararı ile tespit edilenlerin, genel hükümlere göre sorumlulukları saklı kalmak kaydıyla, serbest meslek veya özel sağlık kuruluşlarında çalışma uygunluk belgesi veya izni iptal edilir. Bu madde hükmü Gülhane Askeri Tıp Akademisi öğretim üyeleri hakkında da uygulanır. Ancak bu öğretim üyelerine üniversite ödeneği ile sağlık hizmetleri tazminatı ödenmez.

²⁹ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/MvqWuE>, (e.t. 19.12.2016)

Anayasa Mahkemesi, davanın Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin yetkisi kapsamında olduğunu belirtmiş ve davayı idare mahkemesinin yetkisiz olması gerekçesi ile reddetmiştir.

30. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/3, Karar Sayısı: 2016/124, R.G. Tarih – Sayısı: 28.07.2016-29784)³⁰

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ), KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK (ANAYASA'NIN 10. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İskenderun 1. Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 167. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “*Yağma ve nitelikli yağma hariç...*” ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Başvuruya konu olan olayda, nitelikli yağma suçunun cezalandırılması talebiyle açılan kamu davasında, hırsızlık ve gasp suçlarının 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun malvarlığına karşı suçlara ilişkin bölümünde birlikte yer aldığı ve zorla işlenmiş olan hırsızlık suçunun gasp suçu olarak tanımlandığı, iki suç arasında yakın bir bağ bulunduğu, ancak şahsi cezasızlık sebebi veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep hükümlerinin hırsızlık suçu yönünden uygulandığı halde itiraz konusu kural gereğince yağma ve nitelikli yağma suçlarında uygulanmadığı ileri sürülerek bu durumun Anayasanın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi incelemesini, 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 167. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “*Yağma ve nitelikli yağma hariç...*” ibaresi çerçevesinde yapmıştır.

Anayasa Mahkemesi kanun önünde eşitlik ilkesinin herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamını taşımadığını, durumlardaki özelliklerin, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebileceğini vurgulamıştır. Buna göre, aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmeyecektir.

³⁰ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/3R3IQj>, (e.t. 19.12.2016)

Sonuç olarak Mahkeme, yağma ve nitelikli yağma suçlarının ancak cebir ve tehditle işlenebilen suçlar olduğunu ve bu yönleriyle malvarlığına karşı işlenen diğer suçlardan ayrıldığını ifade etmiştir. Mahkeme, söz konusu suçlarda korunan hukuki menfaatin sadece mülkiyet hakkı ve zilyetlik olmadığını bu suçlarla aynı zamanda kişi hürriyetinin ve güvenliğinin de korunmakta olduğunu göz önüne almıştır. Mahkemeye göre şahsi cezasızlık ya da cezada indirim sebeplerinin sayılan suçlarda uygulanmaması, bu minvalde kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır. Ek olarak ileri sürüldüğü üzere hırsızlık suçunu işleyenlerle yağma yahut nitelikli yağma suçunu işleyenler aynı hukuksal konumda değildirler.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural Anayasa'ya aykırı bulunmamıştır.

31. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/9, Karar Sayısı: 2016/125, R.G. Tarih – Sayısı: 28.07.2016-29784)³¹

HAK ARAMA HÜRRİYETİ (ANAYASA’NIN 36. MADDESİ), DURUŞMALARIN AÇIK VE KARARLARIN GEREKÇELİ OLMASI (ANAYASA’NIN 141. MADDESİ), MAHKEMELERİN KURULUŞU (ANAYASA’NIN 141. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Büyükçekmece 2. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 12.1.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun; 166. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...bu karar, diğer mahkemeyi bağlar." ibaresinin, 167. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; birinci cümlesinde yer alan "...sonradan birleştirilmiş davaların..." ibaresinin, ikinci cümlesinin, Anayasa'nın 36., 37. ve 141. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

Başvuruya konu olan olayda, itiraz konusu kurallar çerçevesinde birleştirilmiş davaların daha sonra ayrılması halinde, birleştirilen davaya bakan mahkemenin ayrılmasına karar verilen davayı iade etmek yerine bu davaya bakmaya devam edecek olmasının, mahkemelerin usulsüz şekilde subjektif nedenlerle birleştirme kararı vererek davasına bakacağı kişileri seçebilmesine ve davasına bakmak istemediği kişilere ilişkin davaları başka bir mahkemenin davasıyla birleştirmek suretiyle yargıla-

³¹ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/bRk88d>, (e.t. 19.12.2016)

madan kaçınabilmesine sebep olabileceği öne sürülerek bu durumun Anayasa'nın 36., 37. ve 141. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi esasa ilişkin denetimini 12.1.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 167. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...sonradan birleştirilmiş..." ibaresi ile ikinci cümlesi çerçevesinde yapmıştır.

Mahkeme esasa ilişkin yaptığı denetimde, Anayasa'da yer alan ilkelere uygun olmak kaydıyla yargılama yöntemini belirlemenin Anayasa'nın 142. maddesi gereğince kanun koyucunun takdir yetkisinde olduğunu ifade etmiştir. Mahkeme incelemesinin devamında, sonradan birleştirilen davaların yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için yapıldığını, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesi olanağının kalmadığı bir durumda davaların ayrılmasına karar verilmesinin ise yargılama sonucunda işin esasına yönelik adil ve hakkaniyete uygun bir karar verilmesi amacını gerçekleştirmeye yönelik olduğunu belirtmiştir. Buna göre tarafların, sonradan birleştirilen davalarının ayrılması halinde, davalarını tüm yönleriyle mahkeme önüne getirmesine engel bir durum bulunmamaktadır. Ayrıca birleştirilmiş davaların sonradan ayrılması halinde bu davalara bakacak mahkemenin kanunla belirlenmesinin hak arama hürriyetine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır. Ekleme gerekir ki Mahkemeye göre itiraz konusu kurallar aynı zamanda usul ekonomisinin gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. Başka bir ifade ile bu durum kamu yararı amacı taşımaktadır. Bu bilgiler ışığında Anayasa Mahkemesi, itiraz konusu kuralı Anayasa'ya aykırı bulmamıştır.

32. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/13, Karar Sayısı: 2016/127, R.G. Tarih – Sayısı: 21.09.2016-29834)³²

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR: Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 2. Dairesi, Bursa Bölge İdare Mahkemesi (1. Kurul), Antalya 3. İdare Mahkemesi ve Manisa 2. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na, 19.11.2014 tarihli ve 6569 sayılı Kanun'un 32. mad-

³² İnternet Erişimi: <https://goo.gl/DZahoh>, (e.t. 19.12.2016)

desiyle eklenen geçici 70. maddenin; Birinci fıkrasının birinci cümlesinin, üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 2., 10., 49. ve 55. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve birinci fıkrasının birinci cümlesinin yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talepleridir.

İtiraza konu olan olayda, üniversitelerin tıp fakülteleri ile Gülhane Askeri Tıp Akademisinde görev yapan öğretim üyelerinden, mesai saatleri dışında serbest meslek faaliyetinde bulunan veya özel sağlık kuruluşlarında çalışmakta olan davacılara üniversite ödeneği ve ek ödeme ödenmemesi nedeniyle açılan davalarda, mesai saatlerine bağlı olarak çalışıp aynı işi yapan; görev, yetki ve sorumlulukları aynı olan öğretim üyeleri arasında mesai saatleri dışında serbest meslek faaliyetinde bulunmak veya özel sağlık kuruluşlarında çalışmakta olanlar ile bu nitelikte çalışmayanlar arasında ayırım yapıldığı, bu ayırımın yapılmasını haklı kılan bir sebebin bulunmadığı iddia edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi esasa ilişkin yaptığı denetimde, hukuk devletin eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup bir devlet olduğunu vurgulayarak, Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesinin önkoşullarından birinin kişilerin hukuki güvenliğinin sağlanması olduğuna dikkat çekmiştir. Anayasa Mahkemesi'ne göre hukuki güvenlik ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılmaktadır. Ek olarak Mahkeme, sağlık hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde sunulması hususunda kanun koyucunun Anayasa'nın temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla, sağlık çalışanları açısından belli kurallar ve sınırlamalar öngörebilme konusunda takdir yetkisine sahip olduğunu belirtmiştir. Fakat yine de getirilecek düzenleme ile ulaşılabilecek amaç arasında adil bir denge kurulmalıdır. Başka bir ifade ile kanun koyucu bu takdir yetkisini kullanırken ölçülülük ilkesine saygı gösterilmelidir.

Bu çerçevede, her iki statüdeki öğretim arasında farklılaşmaya gidilmesini ve kurallarda öngörülen bazı ödemelerden tamamen yoksun bırakılmalarını ölçülülük ilkesine aykırı bulan ve hakkaniyete uygun görmeyen Anayasa Mahkemesi, 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na, 19.11.2014 tarihli ve 6569 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle eklenen geçici 70. maddenin, birinci fıkrasının birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna karar vermiştir.

Bahsi geçen kanun maddesinin üçüncü fıkrasının, birinci cümlesinin ise Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir. Bunun nedeni söz konusu ödemelerin yapılmamasının kanuni dayanağını oluşturan kanunun geçici 70. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması karşısında, söz konusu ödemelerin yapılmaması bakımından doğrudan hüküm ifade etmeyen itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırılığından söz edilemeyecek olmasıdır.

33. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/52, Karar Sayısı: 2016/122, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)³³

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Gölbaşı (Adıyaman) Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 104. maddesinin 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 60. maddesiyle değişiklik yapılan (1) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir

İtiraza konu olan normların, Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca Anayasaya uygunluk denetimine konu olup olamayacağı tartışılmıştır. Anayasa Mahkemesi, 152. maddede yer alan “*Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.*”, ifadesini hatırlatarak, daha önce Anayasa Mahkemesince yapılan incelemede esastan reddedilen 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 104. maddesinin (1) numaralı fıkrasına yönelik itiraza ilişkin on senelik denetim yasağının dolmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte 5237 sayılı Kanununun 104. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...*altı aydan iki...*” ibaresinin 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 60. maddesiyle “...*iki yıldan beş...*” şeklinde değiştirilmiş olduğuna dikkat çeken Anayasa Mahkemesi, anılan ifade dışında kalan hükümlerin esas incelemesine konu olamayacağını açıklamıştır.

³³ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/fkE2JH>, (e.t. 19.12.2016)

Mahkeme incelemesinin devamında, “...iki yıldan beş...” ifadesinin Anayasa'nın hangi maddelerine hangi nedenlerle aykırı olduğunu ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterilmediğini vurgulayarak, anılan ibare yönünden başvurunun, başvuru yöntemine uygun olmadığına karar vermiştir; başvuruyu reddetmiştir.

34. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/53, Karar Sayısı: 2016/118, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)³⁴

MÜLKİYET HAKKI (ANAYASA’NIN 35. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 26. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 14. ve 15. maddelerinin, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

3194 sayılı Kanun'un itiraz konusu olan 14. ve 15. maddeleri şöyledir:

Madde 14: “*Belediye veya valilikler, imar planlarının uygulanması sırasında, bir gayrimenkulün tamamını kamulaştırmadan o yerin muayyen saha, yükseklikte ve derinliğindeki kısmı üzerinde kamu yararı amacıyla irtifak hakkı tesis edebilir.*

Belediyeler veya valilikler, mümkün olan yer ve hallerde mal sahibinin muvafakatiyle, bedelsiz irtifak hakkı verme karşılığında, bedelsiz irtifak hakkı tesis edebilir.”

Madde 15: “*İmar planlarına göre yol, meydan, yeşil saha, park ve otopark gibi umumi hizmetlere ayrılan yerlere rastlayan gayrimenkullerin bu kısımlarının ifrazına veya tevhidine izin verilmez”*

İmar parselasyon planı tamamlanmış olan yerlerde yapılacak ifraz veya tevhidin bu planlara uygun olması şarttır. İmar planlarında parsel cepheleri tayin edilmeyen yerlerde yapılacak ifrazların, asgari cephe genişlikleri ve büyüklükleri yönetmelikte belirtilen esaslara göre tespit edilir. İmar planı dışında kalan alanlarda yönetmeliklerinde tayin edilecek miktarlardan küçük ifrazlara izin verilmez.

Anayasa Mahkemesi, görülmekte olan davanın, kamulaştırmatsız el atmadan kaynaklanan tazminat davası olduğunu ve itiraz konusu olan

³⁴ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/seDJCx>, (e.t. 19.12.2016)

maddelerin görülmekte olan davaya uygulanma imkanının olmadığından hareketle itiraz başvurusunu reddetmiştir.

35. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/106, Karar Sayısı: 2016/128, R.G. Tarih – Sayısı: 23.9.2016 – 29836)³⁵

KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARI (ANAYASA’NIN 135. MADDESİ),

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu

İTİRAZIN KONUSU: 27.1.1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Kanunu’na, 19.4.1983 tarihli ve 66 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 12. maddesiyle eklenen ek 1. maddenin, Anayasa’nın 135. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebidir

Anayasa Mahkemesi esas incelemesinde; öncelikle meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının, Anayasa’nın 135. maddesine göre, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak gibi faaliyetleri üstlendiklerini ifade etmiştir. Bu çerçevede, meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının üstlendikleri hizmetler itibariyle kamu kurumu niteliğinde birer kamu tüzelkişisi olarak kabul edildiklerini ve yine bu maddeye dayanarak, idarenin meslek kuruluşları üzerinde herhangi bir hiyerarşi veya idari vesayet yetkisinin bulunmadığını, idarenin bu kuruluşlar üzerinde sadece idari ve mali denetime tabi olduğunu belirtmiştir. Bu denetim de vesayet denetimi olarak kabul edilebilmesine rağmen; idari ve mali denetim sınırlarını aşar nitelikte olamayacaktır. İdarenin bu kuruluşlar üzerindeki sınırlı denetim yetkisi, kamu tüzel kişiliğine sahip olmaları, karar ve yönetim organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi, organlarının kendi üyeleri tarafından seçilmesi ve sorumlu organlarının görevlerine ancak yargı kararıyla son verilebilmesine yönelik anayasal düzenlemeler bu mesleki kuruluşların özerk kuruluşlar oldukları anlamına gelmektedir.

Özerklik kavramının hangi unsurları içerdiği veya tanımına yönelik herhangi bir anayasal düzenleme bulunmamaktadır. Ancak özerklik,

³⁵ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/ChrUhl>, (e.t. 19.12.2016)

kişi ve kuruluşların kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılmış olması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla meslek kuruluşları, idari özerkliklerinin sonucu olarak, kendi seçilmiş organlarıyla merkezi yönetimin müdahalesi olmaksızın, kesin ve yürütülebilir nitelikte, serbestçe karar alıp uygulayabilirler. Meslek mensuplarının ortak çıkarlarını karşılama, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlama gibi görevleri bulunan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, herhangi bir merciinin iznine bağlı olmadan, kendi iradesi ile temsilci gönderme yetkisine sahip olması Anayasa 135. maddesi ile öngörülen özerk yapının gereğidir.

Anayasa Mahkemesi itiraza konu hükmü; TMMOB ile Odaların da, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olduğu ve merkezî idarenin bu birlikler üzerindeki denetiminin idari ve mali denetimle sınırlandırıldığı göz önünde bulundurulduğunda, uluslararası organizasyonlara temsilci gönderebilmelerinin Bakanlığın iznine tabi kılınmasının, bu kuruluşların mesleki faaliyetlerine idari ve mali denetimin ötesinde bir müdahale niteliği taşıdığı gerekçesiyle Anayasa'nın 135. maddesine aykırı bularak iptal etmiştir.

36. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/126, Karar Sayısı: 2016/119, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)³⁶

KİŞİNİN DOKUNULMAZLIĞI, MADDİ VE MANEVİ VARLIĞI (ANAYASA'NIN 17. MADDESİ), AİLENİN KORUNMASI VE ÇOCUK HAKLARI (ANAYASA'NIN 41. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 10. Aile Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 124. maddesinin, Anayasa'nın 5.,10.,17. ve 41. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Velayeti altında bulunan çocukların evlenebilmeleri için izin talebinde bulunan davacılar, Medeni kanunun 124. maddesinde yer alan “Erkek veya kadın onyediyi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak buldukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir.” ifadesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna iddia etmiştir.

³⁶ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/fzeFxt>, (e.t. 19.12.2016)

Bununla beraber, evlenebilmesi için hakkında izin istenen şahıs dava tarihi itibarı ile 17 yaşını doldurmuş ve anne ve babası evlenmesine rıza göstermiştir. Evlenebilmesi için mahkeme kararına gerek yoktur. Dolayısı ile itiraz konusu kural, davaya uygulanacak kural değildir. İtirazda bulunan mahkemenin yetkisizliği nedeni ile başvuru reddedilmiştir.

37. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/127, Karar Sayısı: 2016/120, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)³⁷

CALIŞMA VE SÖZLEŞME HÜRRİYETİ (ANAYASA’NIN 48. MADDESİ), CALIŞMA ŞARTLARI VE DİNLENME HAKKI (ANAYASA’NIN 50. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay 15. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 18.12.1953 tarihli ve 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun’un 8. maddesinde yer alan “...karısı veya kocası veya çocukları varsa eczanenin bunlar hesabına...” ibaresinin, Anayasa’nın 2., 10., 48. ve 50. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraz başvurusunda bulunan Mahkemede görülen davaya konu olayda, serbest eczacı olarak çalışan bir davacı hakkında verilen kısıtlılık kararı ile eczanenin faaliyetlerini sürdüremediğini belirtmiştir. Eczane faaliyetlerinin mesul müdür tarafından sürdürülmesi ise Kanun’un 8.maddesine göre eczacının karısı, kocası veya çocuğunun bulunması durumunda mümkündür. Davacının eşi veya çocuğu olmadığı için eczanenin kapatılması söz konusu olacaktır.

Anayasa Mahkemesi, itiraz başvurusunun gerçekleştiği davaya uygulanacak olan hükmün Kanun’un 9. maddesinin (A) fıkrası olduğundan hareketle itirazı 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 40. maddesi gereğince reddetmiştir.

38. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/129, Karar Sayısı: 2016/123, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)³⁸

KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK (ANAYASA’NIN 10. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Eskişehir 1. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 21.3.2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nun 5. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, Ana-

³⁷ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/DMyhIB>, (e.t. 19.12.2016)

³⁸ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/PLOS5I>, (e.t. 19.12.2016)

yasa'nın 10. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Kaçakçılık suçu ile ilgili bir kamu davasında 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 5. maddesinin (2) numaralı fıkrasına Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası ile itirazda bulunulmuştur. İtiraz edilen hüküm şu şekildedir:

Etkin pişmanlık

MADDE 5: (1) 3 üncü maddede tanımlanan suçlardan birine iştirak etmiş olan kişi; resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, fiili, diğer failleri ve kaçak eşyanın saklandığı yerleri merciine haber verirse, verilen bilginin, faillerin yakalanmasını veya kaçak eşyanın ele geçirilmesini sağlaması halinde cezalandırılmaz. Haber alındıktan sonra fiilin bütünüyle ortaya çıkmasına hizmet ve yardım eden kişiye verilecek ceza üçte iki oranında indirilir.

(2) Yedinci fıkrası hariç, 3 üncü maddede tanımlanan suçlardan birini işlemiş olan kişi, etkin pişmanlık göstererek, soruşturma evresi sona erinceye kadar suç konusu eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı kadar parayı Devlet Hazinesine ödediği takdirde, hakkında, bu Kanunda tanımlanan kaçakçılık suçlarından dolayı verilecek ceza yarı oranında indirilir. Bu fıkra hükmü, mükerrirler hakkında veya suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde uygulanmaz."

Anayasa Mahkemesi, daha önce Birinci Fıkraya ilişkin bir itirazı 14.1.2015 tarihli ve E.2014/127, K.2015/5 sayılı kararıyla esasa girerek reddetmiştir. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Başvuruya engel durumlar" başlığını taşıyan 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise "Mahkemenin işin esasına girerek verdiği ret kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla itiraz başvurusu yapılamaz." Hükmünde öngörülen 10 yıllık sürenin henüz dolmamıştır. Bu nedenle bu hükme ilişkin itiraz reddedilmiştir.

İkinci fıkra ise mükerrirler ve toplu suçlar için uygulanması öngörülen bir kuraldır. Fakat itirazın yapıldığı davada bu kuralın uygulanması olanağı yoktur. İtiraz konusu kuralın söz konusu davada uygulanma olanağının olmamasından ötürü, Anayasa Mahkemesi itirazın bu fıkra ile ilgili olan kısmını da reddetmiştir.

39. KARAR TARİHİ: 22.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/131, Karar Sayısı: 2016/121, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)³⁹

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA’NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Beykoz 1. Asliye Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun, 8.10.2013 tarihli ve 6498 sayılı Kanun’un 3. maddesiyle değiştirilen 65. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “...ile izinsiz inşâ ve fiziki müdahale...” ibaresinin, Anayasa’nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir

İNTERNET ERİŞİMİ: <https://goo.gl/cRLuAe>

Anayasa Mahkemesi, itiraza konu olan normu esas incelemeye geçmeden reddetmiştir. Özetle, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un “Başvuruya engel durumlar” başlığını taşıyan 41. maddesinin (2) numaralı fıkrasında “İtiraz yoluna başvuran mahkemede itiraz konusu kuralın uygulanacağı başka dava dosyalarının bulunması hâlinde, yapılmış olan itiraz başvurusu bu dosyalar için de bekletici mesele sayılır.” denilmiştir ifadesi yer almaktadır. Ek olarak bahsi geçen kanunun, 40. maddesinin (4) numaralı fıkrasında ise “...Açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvuruları, Mahkeme tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedilir.” hükmü yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi bu bilgiler ışığında, itiraz yoluna başvuran mahkeme tarafından, itiraz konusu kuralın uygulanacağı bir başka dava dosyası kapsamında da itiraz başvurusunda bulunulduğuna ve söz konusu başvurunun bakılmakta olan dava dosyası için bekletici mesele sayılmaksızın aynı kuralın iptali talebiyle Anayasa Mahkemesine tekrar başvurulduğuna dikkat çekerek, başvurunun yöntemine uygun yapılmadığı neticesine ulaşmıştır.

³⁹ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/cRLuAe>, (e.t. 19.12.2016)

40. KARAR TARİHİ: 14.07.2016 (Esas Sayısı: 2016/29, Karar Sayısı: 2016/134, R.G. Tarih – Sayısı: 23.09.2016-29836)⁴⁰

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASANIN 2. MADDESİ), KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK (ANAYASA’NIN 10. MADDESİ), TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN SINIRLANMASI (ANAYASA’NIN 13. MADDESİ), HAK ARAMA HÜRRİYETİ (ANAYASA’NIN 36. MADDESİ), DURUŞMALARIN ACIK VE KARARLARIN GEREKÇELİ OLMASI (ANAYASA’NIN 141. MADDESİ), MAHKEMELERİN KURULUŞU (ANAYASA’NIN 142. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.4.2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun; 76. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “72 nci ve...” ibaresinin, 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; (ç) bendinde yer alan “...72 nci ve ...” ibaresinin, (d) bendinin birinci cümlesinde yer alan “...on beş gün içinde...” ibaresinin, Anayasa’nın 2., 10., 13., 16., 36. ve 142. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

Başvuruya konu olan vakada, itiraz konusu kural çerçevesinde alınan idari kararlara karşı, kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde dava açılabilceğinin hüküm altına alındığı, söz konusu sürenin vatandaşlara tanınan dava açma süresine göre çok kısa olduğu, dolayısıyla yabancıların hukuki yollara erişebilme açısından vatandaşlara göre dezavantajlı konumda buldukları ve durumun Anayasa’ya aykırı olduğu iddia edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, anılan kanunun 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan “...72 nci ve...” ibaresi açısından yaptığı denetimde, itiraz konusu ibareyle getirilen düzenlemenin “mahkemeye erişim hakkı”na ve dolayısıyla da adil yargılanma hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiğini belirtmiştir. Öte yandan Anayasa Mahkemesi, getirilen sınırlamanın, altmış günlük genel dava açma süresine kıyasla daha kısa (on beş gün) olarak belirlenmesinin; yabancı konumunda Türkiye’ye giriş yapan ve uluslararası koruma talebinde bulunanların durumlarının bir an önce açıklığa kavuşturulması amacıyla yapıldığı ve dolayısıyla düzenlemenin demokratik bir toplum düzeninin gerekleriyle

⁴⁰ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/KTFkBI>, (e.t. 19.12.2016)

uyumlu meşru bir amaca dayandığını kabul ederek, bu durumu ölçülülük ilkesi ekseninde incelemiştir.

Mahkemeye göre on beş günlük süre, hakkın kullanımını önemli ölçüde güçleştiren ya da hakkı kullanılmaz hale getiren bir sınırlama teşkil etmemektedir. Ek olarak mevzuatta yargılanma sürecini kolaylaştıran birçok düzenleme mevcuttur bu sebeple bu kısıtlama hakkın özüne dokunmamakta ve ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil etmemektedir. Dolayısıyla Anayasa'ya aykırı değildir.

Anayasa Mahkemesi anılan kanunun 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin birinci cümlesinde yer alan "...on beş gün içinde..." ibaresine dair, aynı bentte geçen "72 inci" ibaresiyle sınırlı olarak yaptığı incelemede, hukuk devletinin temel sonuçlarından biri olan belirlilik ilkesine vurgu yapmıştır. Bu bağlamda, itiraz konusu kuralda öngörülen on beş günlük sürenin hangi tarihten itibaren başlayacağına ilişkin özel bir hüküm olmadığını kabul etmiş ancak tüm idari davaların karara bağlanmasında dikkate alınması gereken genel kural niteliğindeki 2577 sayılı Kanun'un 20. maddesinin beşinci fıkrasının, itiraz konusu kuralda öngörülen sürenin dosyanın tekemmül ettiği tarihten itibaren hesaplanacağına işaret ettiğini ve bu anlamda kuralın belirsiz olmadığını açık olduğunu belirtmiştir.

Mahkeme incelemesinin devamında, Anayasanın 141. maddesi uyarınca, davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sınırlandırılmasını sağlamanın yargının görevi olduğuna ama yine de, bu amaçla alınacak kanuni tedbirlerin yargılama sonucunda işin esasına yönelik adil ve hakkaniyete uygun bir karar verilmesine engel oluşturmaması gerektiğinin de altını çizmiştir. Bu bağlamda Mahkeme, anılan ilkelere uygun olma şartı ile yargılama yöntemini belirlemenin kanun koyucunun takdir yetkisinde olduğunu ifade etmiştir.

Buna göre, itiraz konusu normda yer alan süre yargılamayı hızlandırma amacını taşımaktadır ve demokratik bir toplum düzeninin gerekliliğiyle uyumlu meşru bir amaca dayanmaktadır. Yargı mercilerinin belirtilen süreler içerisinde yargısal işlemleri yerine getirmemesi ise taraflar açısından herhangi bir hak kaybına neden olmadığından bahsi geçen düzenleme, hakkın özüne dokunmamakta ve ölçülülük ilkesine de aykırılık teşkil etmemektedir.

Mahkeme Anayasaya ayrılık talebini reddetmiştir.

41. KARAR TARİHİ: 14.07.2016 (Esas Sayısı: 2016/37, Karar Sayısı: 2016/135, R.G. Tarih – Sayısı: 23.9.2016 - 29836)⁴¹

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA’NIN 2. MADDESİ), TEMEL HAK VE HÜRRIYETLERİN SINIRLANDIRILMASI (ANAYASA’NIN 13. MADDESİ), HAK ARAMA HÜRRIYETİ (ANAYASA’NIN 36. MADDESİ), DURUŞMALARIN AÇIK VE KARARLARIN GEREKCELİ OLMASI (ANAYASA’NIN 141. MADDESİ), MAHKEMELERİN KURULUŞU (ANAYASA’NIN 142. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.4.2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 53. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci ve üçüncü cümlelerinde yer alan “...on beş gün...” ibarelerinin, Anayasa’nın 2., 10., 36. ve 142. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nce davacı hakkında verilen sınır dışı etme kararının iptali talebiyle açılan davada, bu davanın açılmasının tabi tutulduğu on beş günlük sürenin ve açılmış davayı on beş gün içerisinde sonuçlandırmaya yönelik hükmün Anayasa’ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

Anayasa Mahkemesi “*Hak arama özgürlüğü*” için Anayasa’nın 36. maddesinin herhangi bir sınırlama nedeni öngörmemiş olmasına rağmen; Anayasa’nın başka maddelerinde yer alan kurallara dayanarak bu hakların sınırlandırılmasının mümkün olabileceğini ve itiraza konu olayda Anayasa’nın 16. maddesinde temel hak ve hürriyetlerin, yabancılar için, milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabileceğini hüküm altına alınmış olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte yabancıların hak ve özgürlüklerine yönelik bu sınırlamaların da Anayasa’nın 13. maddesinde yer alan “*hak ve özgürlüklerin özlerine dokunamayacağı gibi demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine*” aykırı olamayacağı tespitinde bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi bu tespitlerinin ardından, dava açma sürelerine ilişkin yargılama kurallarının, mahkemeye erişim hakkını sınırlandırıcı nitelikte olduğunu dolayısıyla yukarıdaki tespitlere uygun olması ge-

⁴¹ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/P4uamE>, (e.t. 19.12.2016)

rekliliğini irdemiştir. İtiraz konusu hüküm, idarenin vermiş olduğu sınır dışı etme kararına karşı idare mahkemelerine altmış günlük genel dava açma süresine oranla daha kısa (on beş gün) olarak belirlenmesinin, yabancı konumunda Türkiye'ye giriş yapan ve haklarında sınır dışı etme kararı verilenler hakkındaki belirsizliklerin bir an önce giderilmesi ve Anayasa'nın 141. maddesinde öngörülen davaların mümkün olan süratle sonuçlandırılmasını amacıyla yapıldığı ve dolayısıyla düzenlemenin demokratik bir toplum düzeninin gerekleriyle uyumlu meşru bir amaca dayandığı görülmektedir.

Ayrıca bu durumda, getirilen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin bulunup bulunmadığına bakılırken, kişinin, itiraz konusu kuralla öngörülen on beş günlük dava açma süresi içinde kendisi veya tutacağı bir vekili aracılığıyla dava açma işlemlerini rahatlıkla tamamlama imkânına sahip olduğu ve bu sürenin mahkemeye erişim hakkının kullanılmasını önemli ölçüde güçleştiren ya da hakkı kullanılamaz hale getiren bir sınırlama olmadığı gerekçeleriyle, yabancı- nın hukuksal durumunun bir an önce netleştirilmesi amacıyla getirilen on beş günlük dava açma süresinin hakkın özüne dokunmadığı gibi ölçü- lülük ilkesine de aykırı olmadığına hükmedilmiştir.

İdarece verilen sınır dışı etme kararına karşı idare mahkemesine dava açılması durumunda, mahkemenin yapılan başvuruyu on beş gün içinde sonuçlandıracağına ilişkin hükmün incelemesine geçildiğinde; Anayasa Mahkemesi öncelikle davayı sonuçlandırma süresinin diğer yargılama kurallarında da genel kural kabul edilen dosyanın tekemmül ettiği tarihten itibaren hesaplanacağı ve bu anlamda itiraza konu kuralın belirsiz olmadığını tespit etmiştir. Sonrasında ise bu sürenin, düzenleyici nitelikte olması, yabancıların başvurularının yargı mercilerince hızlı bir şekilde sonuçlandırılması meşru amacına yönelik olması gerekçesiyle demokratik toplum düzenine; yargı mercilerinin belirtilen süreler içeri- sinde yargısal işlemleri yerine getirmemesinin taraflar açısından herhan- gi bir hak kaybına neden olmadığı gerekçesiyle hakkın özüne dokunma- dığı gibi ölçülülük ilkesine de aykırı olmadığına hükmetmiştir.

42. KARAR TARİHİ: 14.07.2016 (Esas Sayısı: 2016/105, Karar Sayısı: 2016/133, R.G. Tarih – Sayısı: 11.10.2016-29854)⁴²

DEVLETİN TEMEL AMAÇ VE GÖREVLERİ (ANAYASA’NIN 5. MADDESİ), ÇALIŞMA VE SÖZLEŞME HÜRRİYETİ (ANAYASA’NIN 48. MADDESİ), ÇALIŞMA HAKKI VE ÖDEVİ (ANAYASA’NIN 49. MADDESİ), SOSYAL GÜVENLİK BAKIMINDAN ÖZEL OLARAK KORUNMASI GEREKENLER (ANAYASA’NIN 61. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Yargıtay 21. Hukuk Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu’nun, 16.10.2007 tarihli ve 5698 sayılı Kanun’un 1. maddesiyle yapılan değişiklik öncesi yürürlükte bulunan 58. maddesinin birinci fıkrasının, 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 17.4.2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanun’un 15. maddesiyle değiştirilen 27. maddesinin üçüncü fıkrasının “*Malûllük aylığı almakta iken bu Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların malûllük aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilir...*” bölümünün, Anayasa’nın 5., 10., 13., 48., 49. ve 61. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu davada, 1996 yılında, 506 sayılı Kanun uyarınca maluliyet aylığı bağlanan ve 2006 yılında tekrar çalışmaya başlayan davacının, bu durumunun 2013 yılında SGK tarafından tespit edilmesi ve maluliyet aylığının kesilip, 2006-2013 yılları arasında ödenen maluliyet aylığının ise iadesini talep üzerine, borçlu olmadığına tespitine yönelik yargılamada, söz konusu hükümlerin Anayasa’ya aykırılıkları iddiası söz konusudur.

Anayasa Mahkemesi ilk incelemesinde, incelemenin, itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kanun kuralı ile sınırlı olarak yapılması gerektiğine ilişkin Anayasa’nın 152/1 hükmü gereğince, 5510 sayılı Kanun’un 27. maddesinin üçüncü fıkrasının ilgili bölümünün (B), yürürlük tarihi itibarıyla davada uygulanacak kural niteliğinde olmadığı gerekçesiyle, “*Mahkemenin yetkisizliği*” nedeniyle reddine karar vermiş, itiraza konu diğer hükmün (A) olaya uygu-

⁴² İnternet Erişimi: <https://goo.gl/AFOFM7>, (e.t. 19.12.2016)

lanacak kurul niteliğinde olması gerekçesiyle esas incelemeyi bu hüküm üzerinden yapmıştır.

İtiraza konu hüküm, malullük aylığı almakta olan kişinin, kendini çalışma gücüne sahip görerek kendi isteği ile yeniden çalışmaya başlaması durumunda malullük aylığının kesilmesine ilişkin olup, bireyin malullükten emekli olma, işten ayrılığınca tekrar malullük aylığı bağlanma gibi haklarına vermediği ve sosyal güvenlik hakkının devam ettiği; malullük aylığına hak kazanmanın gerekli şartlarından birinin de malulün çalışmakta olduğu işten ayrılması olduğu gözetildiğinde yeniden çalışılma halinin, aylığın kesilme sebebi görülmesinin, çalışma hakkını sınırlayan veya Devletin, engellilerin korunması ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alma yükümlülüğüne aykırı bir düzenleme olarak nitelendirilemeyeceği gerekçelerine dayanılarak, Anayasa'nın 5., 48., 49. ve 61. maddelerine aykırı görülmemiştir.

43. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2015/88, Karar Sayısı: 2016/156, R.G. Tarih – Sayısı: 19.10.2016-29862)⁴³

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ), MAHKEMELERİN BAĞIMSIZLIĞI (ANAYASA'NIN 138. MADDESİ),

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu

İTİRAZIN KONUSU: 27.3.2015 tarihli ve 6639 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un; 30. maddesiyle değiştirilen 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un geçici 3. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...*bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla abonesi bulunan mevcut internet servis sağlayıcıları...*" ibaresi ile 40. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin ("*Bu Kanunun; a) 30 uncu maddesi 19/2/2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, ... yürürlüğe girer.*") Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 9., 11., 125. ve 138. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

⁴³ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/iuEWMo>, (e.t. 19.12.2016)

İtiraza konu olayda, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu (BTK)'nun, Erişim Sağlayıcıları Birliği (ESB) Tüzüğü'nün onaylanmasına ilişkin Kurul kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada, ilk derece mahkemesi sıfatıyla ilgili Danıştay Dairesince yürütmenin durdurulması (YD) isteminin kabulüne ilişkin karar verilmiştir. Davalı İdare'ce bu YD kararına itiraz edilmiş ve dosya itiraz hakkında karar verilmek üzere Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu önüne gelmiştir. Ancak YD'ye itiraz hakkında yapılan yargılama sırasında, söz konusu davada uygulanacak Kanun maddelerinin değiştirilmesi üzerine, bu değişikliklerin, Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 9., 11., 125. ve 138. maddelerine aykırı olduğu iddiasının ciddi olduğu kanısına varan Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, Anayasa Mahkemesine itiraz başvurusunda bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi esas incelemesini sadece Anayasa'nın 2. ve 138. maddeleri üzerinden yapmıştır. Anayasa Mahkemesi A bendine yönelik incelemesinde; Yasamanın genelliği ilkesi gereğince, Anayasa'da düzenlenmemiş bir alanın, Anayasa'nın temel ilkeleri ile yasaklayıcı hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla öngörülebilir ve uygulanabilir şekilde kanunla düzenlenmesinin kanun koyucunun takdirinde olduğunu, kendisine tanınan takdir yetkisi çerçevesinde kanun koyucunun, kamu yararı amacını gerçekleştirmek üzere kanuni düzenlemeler yapabileceğini belirtmiştir. Kanunların Anayasa'ya aykırılıklarının incelenmesi sırasında, Anayasa Mahkemesinin “*kamu yararı*” konusunda yapabileceği incelemenin ise, kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığının araştırılmasıyla sınırlı olduğunu açıkladıktan sonra kamu yararı kavramı üzerinde durmuştur. Buna göre; Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının, Anayasa'da bir tanımının yapılmadığı ve dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararlarında da belirtildiği gibi kamu yararının, “*bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yarar*” olarak nitelendirilebileceği ve bu nitelermeye açık aykırılık saptanmadığı sürece, bir kanun hükmünün ülke gereksinimlerine uygun olup olmadığı ve hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceğinin bir siyasî tercih sorunu olarak kanun koyucunun takdirinde olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, ESB Tüzüğü'nün kimler tarafından hazırlanabileceğini belirleme yetkisinin ve bahsi geçen tüzüğün abonesi bulunan mevcut internet servis sağlayıcıları ile internet erişimi hizmeti veren işletmeler tarafından hazırlanmasını öngören kuralının kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olduğunu açıklamıştır. Söz konusu ibarenin, itiraz konusu kuralın ESB Tüzüğü'nü hazırlayacak asgari işletme sayısına açıklık getirmek ve bu konuda uygulamada ortaya çıkan belirsizliği gidermek amacıyla ihdas

edildiği gerekçesine dayanarak, ve bu kuralın kamu yararına aykırı bir yönü bulunmadığı ve yargı kararını etkisizleştirmeye yönelik bir düzenleme olarak da değerlendirilemeyeceğini ifade ederek, Anayasa'nın 2. ve 138. maddesine aykırı olmadığına yönelik hüküm vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, B bendine yönelik incelemesinde ise; 15.4.2015 tarihli RG'de yayımlanmakla birlikte ESB Tüzüğü'nün, 19.2.2014 tarihi itibarıyla aboneli bulunan mevcut internet servis sağlayıcıları ile erişim hizmeti veren işletmecilerin en az dörtte birinin katılımıyla imzalanmasına olanak tanıyan itiraz konusu kuralın, yürürlük tarihinden önce gerçekleşmiş bir olaya ilişkin düzenleme içerdiği konusunda bir tereddüt bulunmadığını tespit ettikten sonra hukuk güvenliği ilkesi gereği kural olarak kanunların geriye yürütülmemesini gerektiğini ancak bu hükme "kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirmesi, kazanılmış hakların korunması, mali hakların iyileştirilmesi gibi durumların" istisna kabul edilebileceğini belirtmiştir. Bunun üzerine, yapılan düzenlemenin kanunların geriye yürütülmemesi ilkesinin istisnaları kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği hususunu irdelemiştir. Sonuç olarak, ESB'nin faaliyetlerine kesintisiz bir şekilde devam etmesi ve hukuki belirsizliklerin giderilmesi amacıyla yapılan düzenlemede kamu yararına aykırı bir yön bulunmadığı ve bu durumun hukuki güvenlik ilkesinin istisnalarından sayılabileceği gibi yargı kararını etkisizleştirmeye yönelik bir düzenleme şeklinde de değerlendirilemeyeceği gerekçesiyle Anayasa'nın 2. ve 138. maddelerine aykırılık tespit etmemiştir.

44. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2015/102, Karar Sayısı: 2016/151, R.G. Tarih – Sayısı: 18.10.2016-29861)⁴⁴

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ), KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK (ANAYASA'NIN 10. MADDESİ), TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN SINIRLANMASI (ANAYASA'NIN 13. MADDESİ), ÇALIŞMA VE SÖZLEŞME HÜRRİYETİ (ANAYASA'NIN 48. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bodrum 2. Sulh Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 11.1.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 347. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinin ve ikinci fıkrasının, 12.1.2011 tarihli ve 6101 sayılı Türk Borçlar

⁴⁴ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/Mi8Uh7>, (e.t. 19.12.2016)

Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...sona erme ve tasfiye, Türk Borçlar Kanunu hükümlerine tabidir." ibaresinin ve geçici 2. maddesinin Anayasa'nın 2., 6., 13., 35., 48. ve 173. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu olan olayda, belirli süreli kira sözleşmesi çerçevesinde kiralanan taşınmazda, on yıllık sürenin sonunda, kiralayan tarafından sözleşmeye son verilmesine rağmen; taşınmazın tahliye edilmemesi nedeniyle açılan davada, bahsi geçen normların Anayasa'ya aykırı olduğu iddia edilmiştir.

6098 sayılı Kanun'un 347. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesine ilişkin yapılan itirazın temelini, düzenlemenin kiracılar bakımından maddi anlamda olumsuz sonuçlar doğurduğu, düzenlemenin kamu yararına yönelmediği, düzenlemenin meşru amaç; hukukilik, demokratik toplum düzeninin gerekleri ve ölçülülük ilkelerine aykırılık teşkil ettiği iddiaları oluşturmaktadır.

Anayasa Mahkemesi yaptığı incelemenin sonucunda bahsi geçen normun Anayasa'ya aykırı olmadığı kararını vermiştir. Mahkemeye göre, belirli süreli kira sözleşmeleri, rızai nitelikte sözleşmeler olup, taraflarca sözleşme özgürlüğüne dayanılarak yapılmaktadır. Belirli süreli kira sözleşmelerinde sürenin dolması halinde kiracı sözleşmeyi sona erdirebilmesine rağmen; kiraya verenin, kira süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sonlandırabilmesine imkân bulunmamaktadır. Amaç, kiracının korunması ve kamu yararının sağlanmasıdır. "*Bununla birlikte itiraz konusu kuralla, kiraya verene, sözleşme özgürlüğü gözetilerek, sözleşme süresi ve on yıllık uzama süresi dikkate alındığında uzun bir süre için kiralanan şeye dolaysız zilyet olamaması nedeniyle belirli koşulların gerçekleşmesi halinde sözleşmeyi sona erdirmeye hakkı tanınmaktadır*". Böylece makul bir denge sağlanmış olmaktadır.

Mahkeme incelemesinin devamında öne sürülen diğer iddiaların da Anayasa'ya aykırılık teşkil etmediğine karar vererek, iptal talebini reddetmiştir.

6101 sayılı Kanun'un 1. maddesinin ikinci cümlesinde yer Alan "...sona erme..." ibaresi ile geçici 2. maddesinin "...on yıllık uzama süresi dolmuş olanlar hakkında da yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl..." bölümüne ilişkin itirazın temelini ise yine söz konusu kuralların, kiracıların haklarına ve sözleşme özgürlüğüne Anayasa'ya aykırı bir müdahale oluşturduğu iddiaları oluşturmaktadır. Daha ayrıntılı olarak

açıklamak gerekirse, bahsi geçen kira sözleşmesinin akdedildiği dönemde yürürlükte olan düzenlemelerin değişmesi ve devam etmekte olan kira sözleşmesine yeni düzenlemenin uygulanması hususunun hukuki güvenlik ilkesine bir aykırılık teşkil edip etmediği incelenmiştir.

Mahkeme, bahsi geçen kanunun, itiraz konusu kuralı oluşturan “...on yıllık uzama süresi dolmuş olanlar hakkında da yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl...” bölümünün de yer aldığı geçici 2. maddesinin, konuya ilişkin yeni kuralın derhal uygulanması halinde kiracıların karşılaşılabilecekleri olası sorunların önlenmesi, zarara uğramaları ve mağdur edilmemeleri için bir defaya mahsus olmak üzere 6098 sayılı Kanun’un 347. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinin yürürlüğe girmesini iki yıl süreyle erteleyerek kiracıları koruma altına aldığına dikkat çekmiştir. Dolayısıyla bu düzenleme hukuki güvenlik ilkesini ve Anayasa’nın diğer maddelerini ihlal etmemektedir.

45. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/5, Karar Sayısı: 2016/152, R.G. Tarih – Sayısı: 18.10.2016-29861)⁴⁵

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA’NIN 2. MADDESİ), KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK (ANAYASA’NIN 10. MADDESİ),

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Kızıltepe Sulh Ceza Hâkimliği

İTİRAZIN KONUSU: 21.6.1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu’na, 10.12.2014 tarihli ve 6582 sayılı Kanun’un 1. maddesiyle eklenen geçici 52. maddenin beşinci fıkrasının, Anayasa’nın 2., 10., 11. ve 72. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu hüküm, bedelli askerlik uygulamasından yararlanan yükümlüler hakkında saklı, yoklama kaçağı ve bakayadan dolayı idari ve adli soruşturma ve kovuşturma yapılmayacağını, başlatılmış olanların sona erdirileceğini ve bu suçlara ilişkin kesinleşmiş idari para cezalarının tahsil edilmeyeceğini düzenlemektedir. Bu hükmün Anayasa’ya aykırılığının ileri sürüldüğü bakılmakta olan dava, bakaya suçunu işlediği iddia edilen yükümlü adına yapılan idari soruşturma ile ilgilidir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi yaptığı ilk incelemede, öncelikle, “*incelemenin,*

⁴⁵ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/rPP5UZ>, (e.t. 19.12.2016)

itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kanun kuralı ile sınırlı olarak yapılması gerektiği gerekçesi ile (Anayasa 152/1)", Kanun'un geçici 52. maddesinin beşinci fıkrasının esasına ilişkin incelemenin sadece "bakayadan" ibaresi yönünden "...idari ... soruşturma ... yapılmaz, başlatılmış olanlar sona erdirilir..." ibareleri ile sınırlı olarak yapılması gerektiğine hükmederek, incelemeyi sınırlandırmıştır.

Anayasa Mahkemesi esas incelemesini sadece Anayasa'nın 2. ve 10. maddeleri üzerinden yapmıştır. Buna göre; (1) Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen Hukuk Devletinde, kanun koyucunun, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla her türlü düzenlemeyi yapma konusunda takdir yetkisinin bulunduğu, bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken "*kamu yararı*" konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı incelemenin yalnızca kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığı ile sınırlı olduğunu belirtmiştir. Ek olarak, kanun koyucunun kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı yönündeki bir değerlendirmenin, anayasallık denetiminin kapsamı dışında kaldığını ifade etmiştir. İtiraza konu kuralın gerekçesinde, bedelli askerlik uygulamasına, her geçen yıl artan yoklama kaçağı ve bakaya kalanların sayısının azaltılarak birikmenin önlenmesi amacıyla başvurulduğu, buna bağlı olarak itiraz konusu kuralın bedelli askerlik uygulamasından yararlanılmasının teşvik edilmesi gayesiyle kamu yararı amacı ile çıkarıldığı ve bu düzenlemenin kanun koyucunun takdir yetkisinde olduğu gerekçesiyle Anayasa'nın 2. maddesine aykırı görülmemiştir. (2) Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen "*Kanun önünde eşitlik ilkesinin*" herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmeyeceğini, durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebileceği, aynı hukuksal durumları aynı, ayrı hukuksal durumları farklı kurallara bağlamanın Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesini zedelemeyeceğini belirtmiştir. Kanun koyucunun takdir yetkisi çerçevesinde, belli bir bedeli ödemek karşılığında bedelli askerlik hakkından faydalanan yükümlüleri için bedelli askerlik uygulamasının kendine özgü birtakım farklılıklarını gözeterek bu kişileri askerliğini diğer şekillerde ifa edenlerden ayırarak farklı nitelikte değerlendirip, bir kısım müeyyideler açısından farklı düzenlemeler öngörmesi, Anayasa'da ifade olunan kanun önünde eşitlik ilkesi ile çelişmeyeceği gerekçesiyle Anayasa'nın 10. maddesine aykırı görülmemiştir.

46. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/44, Karar Sayısı: 2016/153, R.G. Tarih – Sayısı: 11.10.2016-29854)⁴⁶

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA’NIN 2. MADDESİ), SUÇ VE CEZALARA İLİŞKİN ESASLAR (ANAYASA’NIN 38. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Beykoz 1. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 123. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “...ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması...” ibaresinin, Anayasa’nın 2. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu “*hukuka aykırı davranış*” ifadesinin, kişiden kişiye, toplumdaki topluma ve hâkimden hâkime değiştiği, hangi davranışların hukuka aykırı davranış olduğunun açık, belirgin ve öngörülebilir olmadığı, bölge, kültür ve toplumlara göre farklılık gösterdiği gerekçesiyle, aykırılık iddiasını ciddi gören ilk derece mahkemesi Anayasa’nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri olan “*belirlilik*” ilkesi ile Anayasa’nın 38. maddesinde yer alan suç ve cezaların yasallığı ilkelerinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

Anayasa Mahkemesi, esas incelemesinde; Anayasa’nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri olan “*belirlilik*” ilkesinin, sadece yasal belirliliği değil, daha geniş anlamda hukuki belirliliği de içerdiğini ve hukuki belirliliğin, yasal düzenlemeye dayanarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir gibi niteliksel gereklilikleri karşılaması koşuluyla, mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile de sağlanabileceğini belirtmiştir. Hukuki belirlilik ilkesinde asıl olan, bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasıdır. Kanun metni bir bütün olarak değerlendirildiğinde ve maddeyle korunmak istenen “*insanların huzurlu, sakin ve sağlıklı bir ortamda yaşama hakkı*” hukuki yararı da göz önüne alındığında, itiraz konusu kuralın huzur ve sükûnu bozucu nitelik taşıyan hukuk düzenine aykırı davranışları ifade ettiği, bu davranışların farklı hareket biçimleriyle işlenebilir olmasının belirsiz olduğu anlamına gelmeyeceği ve dolayısıyla itiraz konusu kuralın “*belirlilik*” ilkesine aykırı

⁴⁶ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/zsXaPa>, (e.t. 19.12.2016)

bir yönü bulunmadığına hükmetmiştir. Ayrıca Anayasa'nın 38. maddesi bağlamında; “*hukuka aykırı davranışların*” çok farklı şekillerde ortaya çıkabileceği, bu kavrama giren tüm davranışların kanun koyucu tarafından önceden belirlenmesinin ve tek tek sayılmasının zorunluluğundan bahsedilemeyeceği, Kanun'un, hangi eylemin suç teşkil ettiğinin ve bu eyleme bağlanan yaptırımın ne olduğunun, belli bir açıklık ve kesinlikte öngörülebilmesine imkân verecek şekilde kaleme alınmış olmasının, kanunilik ilkesinin sağlanması bakımından yeterli olduğu gerekçeleriyle, itiraza konu kuralın suç ve cezaların kanuniliği ilkesine aykırı bir yönü de bulunmadığına hükmetmiştir.

47. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/124, Karar Sayısı: 2016/155, R.G. Tarih – Sayısı: 11.10.2016-29854)⁴⁷

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA'NIN 2. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Edirne Vergi Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355. maddesine, 16.7.2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle eklenen dördüncü fıkrada yer alan “...*bu maddeye göre uygulanan cezalardan az olmamak üzere...*” ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 73. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

İtiraza konu hüküm, kira gelirlerini de kapsayan tüm tahsilat ve ödeme işlemlerine ilişkindir. Bu hükmün Anayasa'ya aykırılığının ileri sürüldüğü, bakılmakta olan dava ise işyeri kira tutarlarının belge ile tevşik zorunluluğuna uyulmadan ödendiğinin yoklama sonucunda tespit edilmesi nedeniyle davacı adına kesilen özel usulsüzlük cezası ile ilgilidir. Oysa kira tahsilat ve ödemeleri ile diğer tahsilat ve ödemeler arasında kontrol ve kayıt altına alınmak istenen finans hareketleri ve bundan etkilenen vergi türleri bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi yaptığı ilk incelemede, öncelikle, incelemenin, itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kanun kuralı ile sınırlı olarak yapılması gerektiği gerekçesi ile (Anayasa 152/1)”, “...*bu maddeye göre uygulanan cezalardan az olmamak üzere...*” ibaresine yönelik esas incelemenin “*kira gelirlerinde bel-*

⁴⁷ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/XFVPOz>, (e.t. 19.12.2016)

ge ile tevsik zorunluluğuna uyulmaması halinde kesilecek özel usulsüzlük cezası” yönünden sınırlı olarak yapılmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, kanun koyucu tarafından yapılan düzenlemelerin, hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesine uygun olmasının gerekliliğinden bahsettikten sonra, bu ilkenin “elverişlilik”, “gereklilik” ve “orantılılık” olmak üzere üç alt ilkeden oluştuğunu; “Elverişlilik” kavramının, başvuru önlemin ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, “gereklilik” kavramının başvuru önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını ve “orantılılık” kavramının ise başvuru önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade ettiğini belirtmiştir. Kanun koyucu, itiraza konu hüküm ile tahsilat ve ödemeler açısından belge ile tevsik zorunluluğu öngörerek, ticari işlemler ve finansal hareketlerin taraflarının izlenmesini, vergiyi doğuran olayların mali kurumların kayıt ve belgeleri yardımıyla tespit edilmesini, vergi kayıp ve kaçığının önlenmesini ve böylece kamu düzeninin bir unsuru olan mali düzenin korunmasını amaçlamış olduğundan ölçülülük ilkesinin “gereklilik” unsuruna: itiraz konusu kural, belge ile tevsik zorunluluğuna aykırı eylemin işlenmesini önlemeye yönelik caydırıcı nitelikte bir tedbir olduğundan “elverişlilik” unsuruna; ekonomik büyüklük ölçütlerine göre belirlenen sınıflara göre kademeli şekilde ceza miktarında belirlemeye gidildiğinden “orantılılık” unsuruna uygun olduğu gerekçesiyle, itiraz konusu hükmün, Anayasa’nın 2. maddesine aykırı bir yönü görülmemiştir.

48. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/128, Karar Sayısı: 2016/154, R.G. Tarih – Sayısı: 19.10.2016-29862)⁴⁸

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ (ANAYASA’NIN 2. MADDESİ), KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK (ANAYASA’NIN 10. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İstanbul 73. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 168. maddesine, 2.7.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanun’un 84. maddesiyle eklenen (5) numaralı fıkrada yer alan “... zararın hüküm

⁴⁸ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/ReOtHM>, (e.t. 19.12.2016)

verilinceye kadar tamamen tazmin edilmesi halinde ise, verilecek ceza üçte birine kadar indirilir...” ibaresinin Anayasa’nın 2., 10. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Hukuk devletinde, ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler bakımından kanun koyucu, Anayasa’ya bağlı kalmak koşuluyla, hangi eylemlerin suç sayılıp sayılmayacağı, erteleme, tekerrür, etkin pişmanlık gibi konularda takdir yetkisine sahiptir. Bu bağlamda etkin pişmanlık hükümlerinin, uygulanacağı suçların ve ne şekilde uygulanacağını, koşullarının ve kapsamının belirlenmesinin kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır. Dolayısıyla itiraza konu hükmün hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü tespit edilememiştir.

Anayasa’nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa’da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez. İtiraza konu hükmün Anayasa’nın 10. maddesi kapsamında incelenmesi sonucunda Anayasa Mahkemesi; etkin pişmanlık hükümlerinin, soruşturma tamamlanmadan önce veya kamu davası açıldıktan sonra hüküm verilinceye kadar geçen zaman içinde giderilmesi aşamalarında farklılık göstermesini veya karşılıksız yararlanma suçu, hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflas, taksirli iflas, yağma gibi suçlar için farklı indirim veya kamu davası açılmayacağına yönelik hükümleri içeren düzenlemelerin kanun koyucunun takdirinde olduğunu belirtmiştir. Bu çerçevede etkin pişmanlık, suçun mahiyeti, işleniş şekli ve bu suçlar nedeniyle meydana gelen zararın farklılığıyla doğrudan doğruya irtibatlı bir konu olduğundan, söz konusu aşamalarda ve farklı nitelikteki suçlar bakımından bu eylemlerin faillerinin aynı konumda bulunmadıkları ve aynı kurallara tabi tutulmalarının gerekmediği gerekçesiyle bu kişilere farklı kurallar uygulanmasını eşitlik ilkesine aykırı görmemiştir.

49. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/152, Karar Sayısı: 2016/142, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)⁴⁹

MÜLKİYET HAKKI (ANAYASA’NIN 35. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Antalya 2. Asliye Ticaret Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 14.3.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’na, 4.6.2016 tarihli ve 6719 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un; 21. maddesiyle eklenen 17. maddenin (10) numaralı fıkrasının, 26. maddesiyle eklenen geçici 20. maddenin, Anayasa’nın 2., 5., 9., 11., 36., 73. ve 125. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Davacı, elektrik faturası kapsamında kendisinden tahsil edilen kayıp kaçak, dağıtım bedeli, iletim bedeli, perakende satış bedeli, sayaç okuma bedeli ve açma kapama bedeli gibi bedellerin tazmini için dava açmıştır. Davanın görüldüğü mahkeme Kanun’un 17. maddesinin (10) numaralı fıkrası ile geçici 20. maddesine itiraz etmiştir:

“Kurum tarafından gelir ve tarife düzenlemeleri kapsamında belirlenen bedellere ilişkin olarak yapılan başvurularda ve açılan davalarda; tüketici hakem heyetleri ile mahkemelerin yetkisi, bu bedellerin, Kurumun düzenleyici işlemlerine uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır.”

“(1) Kurul kararlarına uygun şekilde tahakkuk ettirilmiş dağıtım, sayaç okuma, perakende satış hizmeti, iletim ve kayıp-kaçak bedelleri ile ilgili olarak açılmış olan her türlü ilamsız icra takibi, dava ve başvurular hakkında 17 nci madde hükümleri uygulanır.”

Fakat aynı hüküm için daha önce de itirazda bulunulmuştur. Bu nedenle 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 41. maddesinin (2) ve 40. maddesinin (4) numaralı fıkraları gereğince yöntemine uygun olmadığından, itiraz başvurusu reddedilmiştir.

⁴⁹ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/mxKNIo>, (e.t. 19.12.2016)

50. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/153, Karar Sayısı: 2016/143, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)⁵⁰

MÜLKİYET HAKKI (ANAYASA’NIN 35. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Antalya 2. Asliye Ticaret Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 14.3.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’na, 4.6.2016 tarihli ve 6719 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un; 21. maddesiyle eklenen 17. maddenin (10) numaralı fıkrasının, 26. maddesiyle eklenen geçici 20. maddenin, Anayasa’nın 2., 5., 9., 11., 36., 73. ve 125. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Davacı, elektrik faturası kapsamında kendisinden tahsil edilen kayıp kaçak, dağıtım bedeli, iletim bedeli, perakende satış bedeli, sayaç okuma bedeli ve açma kapama bedeli gibi bedellerin tazmini için dava açmıştır. Davanın görüldüğü mahkeme Kanun’un 17. maddesinin (10) numaralı fıkrası ile geçici 20. maddesine itiraz etmiştir:

“Kurum tarafından gelir ve tarife düzenlemeleri kapsamında belirlenen bedellere ilişkin olarak yapılan başvurularda ve açılan davalarda; tüketici hakem heyetleri ile mahkemelerin yetkisi, bu bedellerin, Kurumun düzenleyici işlemlerine uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır.”

“(1) Kurul kararlarına uygun şekilde tahakkuk ettirilmiş dağıtım, sayaç okuma, perakende satış hizmeti, iletim ve kayıp-kaçak bedelleri ile ilgili olarak açılmış olan her türlü ilamsız icra takibi, dava ve başvurular hakkında 17 nci madde hükümleri uygulanır.”

Fakat aynı hüküm için daha önce de itirazda bulunulmuştur. Bu nedenle 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 41. maddesinin (2) ve 40. maddesinin (4) numaralı fıkraları gereğince yöntemine uygun olmadığından, itiraz başvurusu reddedilmiştir.

⁵⁰ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/SfTFyc>, (e.t. 19.12.2016)

51. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/155, Karar Sayısı: 2016/147, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)⁵¹

ÇALIŞMA VE SÖZLEŞME HÜRRİYETİ (ANAYASA’NIN 48. MADDESİ), ÇALIŞMA HAKKI VE ÖDEVİ (ANAYASA’NIN 49. MADDESİ) SOSYAL GÜVENLİK HAKKI (ANAYASA’NIN 60. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay 15. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 18.12.1953 tarihli ve 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun’un, 17.5.2012 tarihli ve 6308 sayılı Kanun’un 2. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin sekizinci, dokuzuncu ve onuncu fıkralarının, Anayasa’nın 2., 7., 13., 60., 48. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir

6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun’un, 17.5.2012 tarihli ve 6308 sayılı Kanun’un 2. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin aşağıdaki hükmünün iptali için itiraz yoluna başvurulmuştur:

“(...)Serbest eczanelerde, reçete sayısı ve/veya ciro gibi kriterlere göre belirlenen sayıda ikinci eczacı çalıştırılması zorunludur.

Serbest eczane açmak veya serbest eczanelerde mesul müdür olarak çalışmak isteyen bir eczacı, en az bir yıl müddetle hizmet sözleşmesine bağlı olarak mesul müdür eczacı ile birlikte serbest eczanelerde yardımcı eczacı olarak çalışmak zorundadır. Hastane eczanelerinde veya ikinci eczacı olarak serbest eczanelerde en az bir yıl süre ile çalışanlar, yardımcı eczacı olarak çalışma şartını yerine getirmiş sayılır. Yardımcı eczacıların, il sağlık müdürlüğü ve/veya bölge eczacı odalarının denetimlerinde üç kez eczanede görevi başında mazeretsiz olarak bulunmadığının tespiti hâlinde çalışma süresi kabul edilmez.

Yardımcı eczacılara asgari ücretin bir buçuk katından, ikinci eczacılara da asgari ücretin üç katından aşağı olmamak üzere taraflarca belirlenecek ücret ödenir. Yardımcı eczacı ve ikinci eczacı çalıştırılması ile ilgili usul ve esaslar Türk

Eczacıları Birliğinin görüşü alınarak Sağlık Bakanlığınca belirlenir.”

Fakat Mahkeme aynı hüküm için daha önce de itirazda bulunmuştur. Bu nedenle 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargı-

⁵¹ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/09rn6g>, (e.t. 19.12.2016)

lama Usulleri Hakkında Kanun'un 41. maddesinin (2) ve 40. maddesinin (4) numaralı fıkraları gereğince yöntemine uygun olmadığından, itiraz başvurusu reddedilmiştir.

52. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/156, Karar Sayısı: 2016/148, R.G. Tarih – Sayısı: (Tebliğ Edildi)⁵²

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DIĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay 15. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 18.12.1953 tarihli ve 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun'un, 17.5.2012 tarihli ve 6308 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin sekizinci, dokuzuncu ve onuncu fıkralarının, Anayasa'nın 2., 7., 13., 60., 48. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir

Anayasa Mahkemesi, itiraza konu olan normu esas incelemeye geçmeden reddetmiştir. Özetle, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un “Başvuruya engel durumlar” başlığını taşıyan 41. maddesinin (2) numaralı fıkrasında “İtiraz yoluna başvuran mahkemede itiraz konusu kuralın uygulanacağı başka dava dosyalarının bulunması hâlinde, yapılmış olan itiraz başvurusu bu dosyalar için de bekletici mesele sayılır.” denilmiştir ifadesi yer almaktadır. Ek olarak bahsi geçen kanunun, 40. maddesinin (4) numaralı fıkrasında ise “...Açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvuruları, Mahkeme tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedilir.” hükmü yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi yaptığı incelemede, itiraz konusu normun uygulanacağı kurala başkaca bir dosya üzerinden de itiraz edilmiş olduğunu ve bunun bakılmakta olan dava dosyası için bekletici mesele sayılması gerektiğini, ama somut olayda böyle yapılmadığını belirterek, başvurunun yöntemince yapılmaması nedeniyle, esas incelemeye geçmeksizin red kararı vermiştir.

⁵² İnternet Erişimi: <https://goo.gl/xf96Bg>, (e.t. 19.12.2016)

53. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/157, Karar Sayısı: 2016/149, R.G. Tarih – Sayısı: (Tebliğ Edildi)⁵³

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA’NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay 15. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 18.12.1953 tarihli ve 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun’un, 17.5.2012 tarihli ve 6308 sayılı Kanun’un 2. maddesiyle değiştirilen 5. maddesinin sekizinci, dokuzuncu ve onuncu fıkralarının, Anayasa’nın 2., 7., 13., 60., 48. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir

Anayasa Mahkemesi, itiraza konu olan normu esas incelemeye geçmeden reddetmiştir. Özetle, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un “Başvuruya engel durumlar” başlığını taşıyan 41. maddesinin (2) numaralı fıkrasında “İtiraz yoluna başvuran mahkemede itiraz konusu kuralın uygulanacağı başka dava dosyalarının bulunması hâlinde, yapılmış olan itiraz başvurusu bu dosyalar için de bekletici mesele sayılır.” denilmiştir ifadesi yer almaktadır. Ek olarak bahsi geçen kanunun, 40. maddesinin (4) numaralı fıkrasında ise “...Açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvuruları, Mahkeme tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedilir.” hükmü yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi yaptığı incelemede, itiraz konusu normun uygulanacağı kurala başkaca bir dosya üzerinden de itiraz edilmiş olduğunu ve bunun bakılmakta olan dava dosyası için bekletici mesele sayılması gerektiğini, ama somut olayda böyle yapılmadığını belirterek, başvurunun yöntemince yapılmaması nedeniyle, esas incelemeye geçmeksizin red kararı vermiştir.

54. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/158, Karar Sayısı: 2016/150, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)⁵⁴

ANAYASAYA AYKIRILIĞIN DİĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA’NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 12.1.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 340. maddesinin Anayasa’nın 10., 11., 49.

⁵³ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/Xa0afP>, (e.t. 19.12.2016)

⁵⁴ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/naiW5z>, (e.t. 19.12.2016)

ve 55. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Anayasa Mahkemesi itiraz konusu kurallara ilişkin yaptığı ilk incelemede, Anayasanın 152. maddesine ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinde yer alan hükümlere dikkat çekerek bir mahkemenin itiraz yoluna başvurulabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması gerektiğine ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Somut olayda başvuran mahkeme eksik bir düzenlemenin olduğu iddiası ile Anayasa aykırılık iddiasında bulunmuştur. Bununla birlikte, söz konusu eksik düzenleme iddiasının kabulü halinde kuralda yer alan hükmün ötesinde ve bu kuraldan bağımsız olarak yeni bir düzenleme yapılması sonucunu doğabilecektir; böyle bir eksiklik bulunması halinde ise bu eksikliğin nasıl doldurulacağı kanun koyucunun takdirindedir.

Bu bilgiler ışığında Mahkeme, bakılmakta olan bir davada, uygulanacak bir kural olmadığına ve dolayısıyla Mahkemenin yetkisiz olduğuna hüküm getirerek, başvuruyu reddetmiştir.

55. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/160, Karar Sayısı: 2016/144, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)⁵⁵

ANAYASAYA AYKIRLIĞIN DIĞER MAHKEMELERDE İLERİ SÜRÜLMESİ (ANAYASA'NIN 152. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Antalya 2. Asliye Ticaret Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 14.3.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na, 4.6.2016 tarihli ve 6719 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un; 21. maddesiyle eklenen 17. maddenin (10) numaralı fıkrasının, 26. maddesiyle eklenen geçici 20. maddenin, Anayasa'nın 2., 5., 9., 11., 36., 73. ve 125. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Anayasa Mahkemesi, itiraza konu olan normu esas incelemeye geçmeden reddetmiştir. Özetle, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "*Başvuruya engel*

⁵⁵ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/hGmu2X>, (e.t. 19.12.2016)

durumlar” başlığını taşıyan 41. maddesinin (2) numaralı fıkrasında “*İtiraz yoluna başvuran mahkemede itiraz konusu kuralın uygulanacağı başka dava dosyalarının bulunması hâlinde, yapılmış olan itiraz başvurusu bu dosyalar için de bekletici mesele sayılır.*” denilmiştir ifadesi yer almaktadır. Ek olarak bahsi geçen kanunun, 40. maddesinin (4) numaralı fıkrasında ise “*...Açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvuruları, Mahkeme tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedilir.*” hükmü yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi yaptığı incelemede, itiraz konusu normun uygulanacağı kurala başkaca bir dosya üzerinden de itiraz edilmiş olduğunu ve bunun bakılmakta olan dava dosyası için bekletici mesele sayılması gerektiğini, ama somut olayda böyle yapılmadığını belirterek, başvurunun yöntemince yapılmaması nedeniyle, esas incelemeye geçmeksizin red kararı vermiştir.

56. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/161, Karar Sayısı: 2016/145, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)⁵⁶

MÜLKİYET HAKKI (ANAYASA’NIN 35. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Antalya 2. Asliye Ticaret Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 14.3.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’na, 4.6.2016 tarihli ve 6719 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un; 21. maddesiyle eklenen 17. maddenin (10) numaralı fıkrasının, 26. maddesiyle eklenen geçici 20. maddenin, Anayasa’nın 2., 5., 9., 11., 36., 73. ve 125. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Davacı, elektrik faturası kapsamında kendisinden tahsil edilen kayıp kaçak, dağıtım bedeli, iletim bedeli, perakende satış bedeli, sayaç okuma bedeli ve açma kapama bedeli gibi bedellerin tazmini için dava açmıştır. Davanın görüldüğü mahkeme Kanun’un 17. maddesinin (10) numaralı fıkrası ile geçici 20. maddesine itiraz etmiştir:

“Kurum tarafından gelir ve tarife düzenlemeleri kapsamında belirlenen bedellere ilişkin olarak yapılan başvurularda ve açılan davalarda;

⁵⁶ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/YToK0A>, (e.t. 19.12.2016)

tüketici hakem heyetleri ile mahkemelerin yetkisi, bu bedellerin, Kurumun düzenleyici işlemlerine uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır.”

“(1) Kurul kararlarına uygun şekilde tahakkuk ettirilmiş dağıtım, sayaç okuma, perakende satış hizmeti, iletim ve kayıp-kaçak bedelleri ile ilgili olarak açılmış olan her türlü ilamsız icra takibi, dava ve başvurular hakkında 17 nci madde hükümleri uygulanır.”

Fakat aynı hüküm için daha önce de itirazda bulunulmuştur. Bu nedenle 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 41. maddesinin (2) ve 40. maddesinin (4) numaralı fıkraları gereğince yöntemine uygun olmadığından, itiraz başvurusu reddedilmiştir.

57. KARAR TARİHİ: 07.09.2016 (Esas Sayısı: 2016/163, Karar Sayısı: 2016/146, R.G. Tarih – Sayısı: Tebliğ Edildi)⁵⁷

KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK (ANAYASA’NIN 10. MADDESİ), MÜLKİYET HAKKI (ANAYASA’NIN 35. MADDESİ), HAK ARAMA HÜRRİYETİ (ANAYASA’NIN 36. MADDESİ)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Gönen Asliye Hukuk Mahkemesi (Asliye Ticaret Mahkemesi sıfatıyla)

İTİRAZIN KONUSU: 14.3.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’na, 4.6.2016 tarihli ve 6719 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 26. maddesiyle eklenen geçici 20. maddenin Anayasa’nın Başlangıç’ı ile 2., 5., 10., 35. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

Elektrik dağıtım şirketi aleyhine açılan istirdat davasında 6719 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 26. maddesiyle eklenen geçici 20. Maddenin Anayasa’ya aykırı olduğu iddia edilmiştir. İtiraz edilen hüküm şöyledir:

“(1) Kurul kararlarına uygun şekilde tahakkuk ettirilmiş dağıtım, sayaç okuma, perakende satış hizmeti, iletim ve kayıp-kaçak bedelleri ile ilgili olarak açılmış olan her türlü ilamsız icra takibi, dava ve başvurular hakkında 17 nci madde hükümleri uygulanır.”

⁵⁷ İnternet Erişimi: <https://goo.gl/ftbDSk>, (e.t. 19.12.2016)

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi" başlıklı 40. maddesinde "İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslı" söz konusu belgeler arasında sayılmıştır. Aynı maddenin 4.fıkrasında yönetme uygun olmayan başvuruların reddedileceği öngörülmüştür. Bu nedenle itiraz başvurusu reddedilmiştir.

II. SOYUT NORM DENETİMİ (İPTAL DAVASI)

1. KARAR TARİHİ: 03.06.2016 (Esas Sayısı: 2016/54, Karar Sayısı: 2016/117, R.G. Tarih – Sayısı: 09.06.2016-29737)⁵⁸

YASAMA DOKUNULMAZLIĞI (ANAYASA'NIN 83. MADDESİ)

İPTAL TALEBİNDE BULUNANLAR: İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin TANRIKULU (E.2016/54) ve 69 Milletvekili.

İPTAL TALEPLERİNİN KONUSU: 20.5.2016 tarihli ve 6718 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na eklenen geçici 20. maddenin, Anayasa'nın 85. ve 6216 sayılı Kanun'un 54. maddeleri uyarınca iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talepleridir.

İptal isteminde bulunan milletvekilleri, dokunulmazlığın kaldırılmasının, Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenebilen bir parlamento kararı olduğunu, iptal istemine konu olan Anayasa değişikliği kanunun maddi anlamda dokunulmazlıkların kaldırılması olduğunu ve bu düzenleme ile Anayasa'nın 85. maddesinde öngörülen denetimin gerçekleştirilmeyeceğini belirtmiştir. Bu düzenleme ile yasama sorumsuzluğu, ifade, örgütlenme, siyasi faaliyette bulunma, toplanma ve gösteri yürüyüşü özgürlüklerinin ihlal edileceğini, dokunulmazlıkları kaldırılan milletvekillerine savunma hakkı tanınmadığını, iptali istenen kanunun kabulünden sonra aynı suçları işleyecek olan milletvekilleri açısından yasama dokunulmazlığı devam edeceği için eşitsizlik ve ayrımcılığa neden olacağını öne sürmüştür.

⁵⁸ İnternet Erişimi: <http://goo.gl/MvqWuE>, (e.t. 19.12.2016)

Anayasa Mahkemesi, söz konusu düzenlemeyi maddi anlamda bir parlamento kararı olarak görmemiş ve Anayasa değişikliği olarak değerlendirmiştir. Anayasa'nın 148.maddesinde, “*Anayasa değişikliklerinde ise, teklif ve oylama çoğunluğuna ve ivedilikle görüşülemeyeceği şartına uyulup uyulmadığı hususları ile sınırlıdır. Şekil bakımından denetleme, Cumhurbaşkanınca veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin beşte biri tarafından istenebilir...*” denmektedir. İptal davası, 70 milletvekili imzasıyla açılmış, dolayısı ile Anayasa değişikliklerinin denetlenmesi için öngörülen şekil şartı yerine getirilmemiştir.

Anılan nedenlerle, iptal istemi oybirliğiyle reddedilmiştir.